

Evaluering af spejderhytter

RAPPORT

Januar 2011
Lokale- og Anlægsfonden

NIRAS

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	1
1.1	Baggrund for evalueringen	1
1.2	Evalueringens metode.....	1
1.3	De tre spejderhytter.....	2
1.3.1	Erik Menved Spejderne i Horsens	2
1.3.2	Stjernegruppen i Odense	2
1.3.3	Sejs Gruppen i Sejs	2
1.4	Læsevejledning.....	3
2.	Samlede konklusioner og anbefalinger	4
2.1	Opsamling på evalueringens analyser	4
2.1.1	Spejderliv i fremtidens spejderhytte.....	4
2.1.2	Ansøgnings- og byggeprocessen	4
2.1.3	Multifunktionalitet i spejderhytterne	5
2.1.4	Sammenhæng mellem ude- og indearealer.....	6
2.2	Anbefalinger.....	6
3.	Projekteringsfasen: Fra idé til handling.....	9
3.1	Behovet for en ny hytte	9
3.1.1	Forholdene i tidligere hytte.....	9
3.1.2	Fastholdelse og rekruttering af brugere	10
3.1.3	Overvejelser i forbindelse med projekteringen.....	11
3.2	Inddragelse af primære brugere i planlægning.....	12
3.2.1	Involvering af spejderledere	12
3.2.2	Involvering af spejdere og deres forældre	13
3.2.3	Involvering af naboer	13
3.3	Kontakten til Lokale- og Anlægsfonden	14
3.3.1	Lokale- og Anlægsfondens krav til projektets bæredygtighed	14
3.3.2	Arkitektkonkurrence	15
3.4	Delkonklusion.....	15
4.	Anlægsfasen: Hårdt slid og genhusning	16
4.1	Styring af spejderhytteprojektet	16
4.1.1	Økonomi.....	16
4.1.2	Byggefaglig kvalitetssikring	17
4.1.3	Overholdelse af tidsplan	17
4.1.4	Engagement fra byggeudvalg	17
4.2	Inddragelse af frivilligt arbejde.....	18
4.3	Genhusning i byggefasen.....	18
4.4	Kontakten til Lokale- og Anlægsfonden	19
4.5	Delkonklusion.....	19
5.	Brugernes oplevelse af faciliteterne.....	20
5.1	Faciliteter i spejderhytterne	20
5.1.1	Generel tilfredshed	20
5.1.2	Fælles samlingssteder	22
5.1.3	Gruppeværelser og mødelokaler.....	23

5.1.4	Værksted, aktivitetsrum mv.....	23
5.1.5	Depotrum	24
5.1.6	Køkken, toilet mv.....	24
5.2	Sammenhæng mellem faciliteter	24
5.3	Forbedringsmuligheder ved de nye hytter.....	25
5.4	Delkonklusion: Nye faciliteter giver nye muligheder	25
6.	Den multifunktionelle spejderhytte: Flere brugergrupper under samme tag	27
6.1	Tiltrækning af øvrige brugergrupper.....	27
6.1.1	Inddragelse af øvrige brugergrupper forud for byggeriet.....	27
6.1.2	Hvilke brugergrupper har glæde af de tre spejderhytter?	28
6.1.3	Løbende samarbejde og forventningsafstemning	29
6.2	Udfordringer ved at integrere øvrige brugergrupper	30
6.3	Fordele ved at integrere øvrige brugergrupper.....	30
6.4	Delkonklusion.....	31
7.	Udearealernes betydning: Spejderliv er friluftsliv	32
7.1	Udendørs faciliteter	32
7.1.1	Generel tilfredshed	32
7.1.2	Fælles samlingssteder	33
7.2	Sammenhæng mellem ude- og indefaciliteter	34
7.3	Mangler ved nuværende udefaciliteter	34
7.4	Delkonklusion: Nye aktiviteter og muligheder i spejderhytten	34
8.	Bilag I: Metode	35
8.1	Evalueringsdesign.....	35
8.2	Dataindsamling	36
8.2.1	Spørgeskemaundersøgelse blandt spejderne og frafaldsanalyse	36
8.2.2	Besøgsdag og observation	37
8.2.3	Fokusgruppeinterview med spejdere og forældre	38
8.2.4	Fokusgruppeinterview med byggeudvalg og spejderledere.....	38
8.2.5	Telefoninterview med ledere fra andre brugergrupper	39
9.	Bilag II: Tabeller fra brugerundersøgelsen.....	40

1. Indledning

Lokale- og Anlægsfonden har bedt NIRAS om at gennemføre fondens årlige, større evaluering, som i 2010 vedrører fondens støtte til en ny generation af multifunktionelle spejderhytter. De tre hytter, som Lokale- og Anlægsfonden har valgt skal indgå i evalueringen, ligger i Horsens, Odense og Sejs. Alle tre spejdergrupper kommer fra Det Danske Spejderkorps.

1.1 Baggrund for evalueringen

Lokale- og Anlægsfonden har gennem de senere år støttet opførelsen af en række spejderhytter – dels gennem det normale bevillingssystem, dels via udskrivningen af en konkurrence om hytter til friluftsliv. Derudover har fonden generelt sat fokus på spejder- og friluftslivet gennem en række arrangementer, hvor et seminar om rammerne for fremtidens spejder- og friluftsliv i november 2009 er det seneste i rækken. På dette seminar blev der skitseret tre hovedudfordringer, som de danske spejdergrupper står over for.

- § For det første er det fastholdelse og rekruttering af teenagere i spejdergrupperne
- § For det andet er det den stærke fællesskabsfølelse/identitet i spejdergrupperne, som kan medføre, at man i spejdergrupperne bliver for lukkede om sig selv, og at det derved bliver svært at rekruttere folk udefra, fordi det er for forpligtende at involvere sig i det fællesskab.
- § For det tredje er det den generelle tilstand i de danske spejdergruppers fysiske faciliteter

Disse hovedudfordringer kan imødekommes på flere måder, og en af disse måder kunne være at udbedre og gentænke spejdergruppernes fysiske rammer. I forhold til de tre hytter, der er udvalgt til evalueringen, er der tale om individuelle projekter med selvstændige idéer til husenes rammer og funktioner. Fælles for spejderhytterne er dog, at de netop har 'fremtidssikring' og en mere optimal udnyttelse af de fysiske rammer som formål, ligesom de ønsker at rumme flere brugergrupper (eller flere grupper på samme tid).

For flere af de nye spejderhytter har der desuden været et ønske om at skabe fysiske løsninger, som integrerer de indendørs faciliteter med de udendørs arealer og friluftslivet for dermed at skabe bedre rum og flere muligheder for brugernes aktiviteter i husene.

Lokale- og Anlægsfondens primære formål med at iværksætte evalueringen er, at evalueringen skal bidrage med en systematisk erfaringsopsamling og fremadrettede anbefalinger til et idékatalog for fremtidens spejderhuse, man er ved at udvikle. Derudover skal evalueringen belyse, om støtten til spejderhytter er anvendt fornuftigt med henblik på at opfylde projekternes formål og understøtte brugergruppernes aktiviteter i husene.

1.2 Evalueringens metode

Evalueringen skal dels belyse, hvorvidt og hvordan Lokale- og Anlægsfondens støtte til de tre spejderhytter har været hensigtsmæssig i forhold til projekternes formål og ambitionerne om at skabe 'fremtidssikre løsninger'. Derudover er det i alle fondens evalueringer et væsentligt selvstændigt evalueringskriterium at af-dække brugernes oplevelse af faciliteternes funktioner og anvendelighed. Evalueringen inddrager derfor elementer af både den klassiske målopfyldelsesevaluering og af brugerevalueringen.

I dataindsamlingsfasen er der gennemført en række dataindsamlingsaktiviteter, som tilsammen danner grundlag for at opfylde evalueringens formål. Dataindsamlingen er gennemført blandt ledere, brugere (fortrinsvis børn og unge) og forældre til brugerne blandt spejderhytternes primære brugergruppe – spejderbevægelsen. I den forbindelse er såvel en spørgeskemaundersøgelse som casebesøg med fokusgruppeinter-

views gennemført. Derudover er ledere, pædagoger/dagtilbudsledere og lærere/skoleledere fra de foreninger, institutioner og skoler, som udgør spejderhytternes øvrige brugergrupper, blevet interviewet. Endelig er der i forbindelse med casebesøgene foretaget en besigtigelse af husene, og så vidt muligt observationer af brugernes adfærd i og omkring faciliteterne.

De forskellige dataindsamlingsaktiviteter sikrer en datatriangulering, hvor emnet belyses af alle relevante kilder for derigennem at opnå forskellige perspektiver på spejderhytterne og brugernes anvendelse af dem. Dataindsamlingen er gennemført i perioden fra primo september til primo oktober 2010, og resultaterne af den samlede undersøgelse fremstilles i denne rapport.

1.3 De tre spejderhytter

I dette afsnit gives en kort beskrivelse af de tre spejdergrupper – samt deres fysiske faciliteter – som indgår i evalueringen.

1.3.1 Erik Menved Spejderne i Horsens

Erik Menved Spejderne blev stiftet 18. maj 1924 og er en del af Det Danske Spejderkorps. I gruppen har man omkring 110-120 aktive spejdere fordelt over de seks grene: Mikrobepæjdere (0-6 år), mikrospejdere (6-8 år), minispejdere (8-10 år), juniorspejdere (10-13 år), spejdere (13-17 år) og seniorspejdere (17-23 år). Der er tilknyttet syv ledere, en for hver gruppe, samt en række assistenter, der hjælper med at planlægge og udføre spejdermøder.

Erik Menved Spejdernes nye hytte, Wigwam, stod færdig i januar 2006. Hytten er cirka 630 m² stor og består af et stort mødelokale med plads til ca. 80 personer, et par lederrum og to sovesale med 72 sovepladser, et stort køkken og en 300 m² stor flisebelagt, overdækket (men uopvarmet) aktivitetssal kaldet multirummet.

Hytten er placeret på en 17.000 m² stor naturgrund i udkanten af Horsens. På grunden er der både skov, græseng, vandhuller og skrænter, og grunden ligger tæt ved Bygholm Sø og Bygholm Skov.

1.3.2 Stjernegruppen i Odense

Stjernegruppen består af omkring 250 aktive spejdere, og 35-40 frivillige ledere. Gruppen er Fyns største spejdergruppe og er en del af Det Danske Spejderkorps. I gruppen har man seks grene: Familiespejdere, Mikro (0.-1. klasse), Mini (2.-3. klasse), Junior (4.-5. klasse), Trop (6.-10. klasse) og Klan Galakseblafferne (17-23 år).

Stjernegruppens nye hytte blev indviet i 2007 og rummer en stor åben gård med terrasse og ildsted, en tipi (stort samlingsrum), en café med køkken, huler (patruljelokaler), et lederlokale samt toiletter, som man kommer til udefra. Hytten er ca. 300 m² og kan rumme hele spejdergruppen på én gang.

Hytten er placeret i Hindemosen, et område centralt placeret i Odense, der ejes af Stjernegruppen. På grunden er der adskillige lejrpladser, bålpladser, shelter, grejlager, brændeskur, en stor spejderhal og adskillige mindre bygninger. Hindemosen er en grund på 16.000 m² med eng, skov, plantage og bålpladser. Hindemosen ligger ved Skibhuse Skov i Odense.

1.3.3 Sejs Gruppen i Sejs

Sejs Gruppen er også en del af Det Danske Spejderkorps og blev dannet i 1966. I dag består gruppen af ca. 90 aktive spejdere og 20 ledere fordelt over de seks grene: Mikrobepæjdere (0-6 år), mikrospejdere (6-8 år), minispejdere (8-10 år), juniorspejdere (10-13 år), spejdere (13-17 år) og seniorspejdere (17-23 år).

Sejs Gruppens nye hytte blev indviet i december 2005. Den indeholder et stort fællesrum, naturværksted, patruljelokaler til gruppearbejde, et køkken, toiletter med bad, depoter samt overdækkede udearealer. Hytten er på 300 m², hvor omkring 200 m² er egentlige isolerede bygninger.

Hytten er placeret på en grund lidt nord for Sejs ved Silkeborg, der er ejet af statsskovene. Den er opført på en træbro, der løfter hytten over et kuperet terræn, som gør, at hytten er placeret helt inde i et skovbryn. Fra hytten er der direkte adgang til forskellige naturområder som skov, eng og en dal, hvor der er lavet en bålplads. Der er samtidig lavet et område, hvor spejderne kan bygge med rafter.

1.4 Læsevejledning

Rapporten er opbygget således, at de overordnede konklusioner og anbefalinger er fremstillet i kapitel 2, mens resultaterne fra evalueringen er fremstillet i rapportens kapitel 3-7. I kapitel 8 er en kort gennemgang af evalueringens metode, mens samtlige frekvenstabeller fra spørgeskemaundersøgelsen blandt de aktive spejdere er fremstillet i kapitel 9.

Resultaterne fra den kvantitative spørgeskemaundersøgelse er i selve resultatgennemgangen udelukkende fremstillet i figurer (opdelt på de enkelte spejderhytter samt aggregeret for alle tre hytter) samt i tekstform, mens det altså er muligt at se en fuldstændig oversigt over samtlige svarfordelinger i rapportens bilag (kapitel 9). Resultaterne af de kvalitative undersøgelser er fremstillet skriftligt, og hvor det er hensigtsmæssigt er citater fra interviews og fokusgruppeinterviews gengivet (med angivelse af om citatet kommer fra enten spejder, forælder, spejderleder, medlem af byggeudvalg eller anden bruger af spejderhytten).

2. Samlede konklusioner og anbefalinger

2.1 Opsamling på evalueringens analyser

I dette kapitel samles op på evalueringens analyser - herunder brugernes oplevelse af de tre spejderhytter, erfaringer fra projekterings- og byggefaserne samt graden af målopfyldelse i forhold til at sikre multifunktionelle spejderhytter med en sammenhæng mellem inde- og udearealer. Kapitlet afsluttes med en række fremadrettede anbefalinger til et inspirationskatalog til andre spejdergrupper, som ønsker at påbegynde lignende byggeprojekter.

2.1.1 Spejderliv i fremtidens spejderhytte

En fælles ambition med byggeriet af de nye spejderhytter har, på tværs af alle tre spejdergrupper været at fremtidssikre driften af deres spejdergruppe. Nye behov og forventninger hos spejderne (og potentielle medlemmer af spejdergruppen) giver nye behov og ønsker til udformningen af de fysiske rammer, som spejderne befinder sig i. Spejderhytterne skal i deres indretning motivere til spændende aktiviteter og udfoldelser, og overgange mellem inde- og udearealer skal tænkes sammen, således at der er rum for stor fleksibilitet i aktiviteterne.

"Hvis man ser, hvad der er oppe lige nu, så er det tracking, wildlife, ekstremudfoldelser, og hvis man tænker over det, så er det jo det at være spejder. Det kan være nødvendigt at forholde sig til den nye trend. Når folk tænker sådan i nye baner, kan det ikke hjælpe, at man tænker kolde hytter og skurvogne, hvor man spiser sandkage og fryser. Man skal tænke på, at de fysiske rammer sender signaler." (Byggeudvalg)

Og ambitionerne ser ud til at være opfyldt. Tilfredsheden med både hytter og udearealer er stor blandt de primære brugere – spejderne – som alle tre steder vurderer, at spejderhytten er et rart sted at være og yderst velegnet til at gennemføre spejderaktiviteter i. Blandt de spejdere, som har været aktive i så lang tid, at de kan huske den gamle hytte, mener omkring halvdelen, at det i høj grad er blevet sjovere at gå til spejder, efter den nye hytte er blevet opført. En af forklaringerne på dette kunne være, at de nye fysiske rammer – særligt i samspil med udearealerne – gør, at spejderlederne i højere grad end tidligere får mulighed for at tænke i aktiviteter, der kombinerer udeliv og indendørs aktiviteter. Flere af spejderne fremhæver, at deres ledere udtænker sjovere aktiviteter, fordi de nu har flere muligheder for at inddrage udearealerne, uden at gruppen skal bruge det halve af aftenen på transport.

I to af spejdergrupperne har ibrugtagelsen af de nye spejderhytter genereret medlemstilgang, og det er fornemmelsen i de tre grupper, at de nye rammer kan medvirkende til at tiltrække og fastholde nye ledere, hvilket ofte er den største flaskehals i forhold til at ekspandere som spejdergruppe.

Af nye faciliteter, der er kommet til med spejderhyttebyggeriet, er det i særlig grad de centralt placerede fællesarealer, som påskønnes af hytternes primære brugere. Fællesarealerne har stor kapacitet og kan fungere som samlingspunkt for hele spejdergruppen, hvilket er udgangspunktet for et større sammenhold og en stærkere korpsånd på tværs af grenene.

Derudover er det i høj grad sammenhængen mellem lokaler/faciliteter, der fremhæves som en af de væsentligste styrker ved de indendørs fysiske rammer. Indretningen ansporer til en multifunktionel anvendelse af faciliteterne, og muliggør derfor gennemførelsen af forskelligartede aktiviteter samtidigt.

2.1.2 Ansøgnings- og byggeprocessen

I selve opstartsfasen og organiseringen af byggeprojekterne er den væsentligste konklusion, at det er afgørende for et vellykket projekt at sikre en opdeling mellem spejderledere, der står for "driften" af spejderaktivi-

teterne og et byggeudvalg, som er ansvarlige for planlægning og gennemførelse af byggeriet. Erfaringerne er, at det er så krævende en proces at bygge en hytte, at det vil slide spejderlederne op, hvis de skulle tage aktiv del i begge funktioner, hvilket uundgåeligt også vil gå ud over spejderne. De tre spejdergrupper har alle valgt denne organiseringsmodel, og vurderer samstemmigt, at den er eneste gangbare løsning.

For at sikre så god en projektfremdrift som muligt, viser erfaringerne fra de tre spejdergrupper, at det er vigtigt, at der er nogle helt konkrete kompetencer til rådighed i byggeudvalget. Disse er projektledelseskompetencer, byggefaglige kompetencer og forstand på økonomistyring. Det er ikke afgørende, om kompetencerne fordeler sig på tre personer, men de skal helst være til stede i byggeudvalget. På den måde sikres også en fornuftig balance mellem udfoldelse af kreative idéer og nytænkning i projekterings- og byggefase og en økonomisk ansvarlighed, der kan forhindre, at man lader sig friste af løsninger, der ikke er økonomisk ansvarlige.

Selvom man i byggegrupperne ikke direkte har involveret hele spejdergruppen i byggearbejdet, har man i alle tre projekter involveret spejderlederne i udformningen af den nye hytte ved at bede dem om at definere, hvilke behov og ønsker de havde til den nye hytte. Det vurderes som afgørende at prioritere denne involveringsproces, for at sikre ejerskab og ansvarsfølelse for projektet i den brede kreds af voksne i spejdergruppen. På trods af at rollerne i byggeriet holdes adskilt, er det stadig en lang proces, der kræver at hele spejdergruppen støtter op, for at man kommer godt i mål med så stort et byggeprojekt. Det er kort sagt nødvendigt med ildsjæle, der er villige til at lægge ressourcer og energi i projektet, og som er indstillet på, at det er en udfordrende proces.

Generelt må det konkluderes, at det i anlægsfasen kan være risikabelt at satse på en byggeløsning, hvor selvbyg er et bærende element i processen, hvis ikke man er helt sikker på, at opbakningen reelt er til stede. Erfaringerne viser, at det kan være svært at få den fornødne hjælp fra forældregruppen, medmindre de skal bidrage med meget afgrænsede konkrete opgaver, hvorfor det i sidste ende falder tilbage på byggeudvalg og spejderledere, der i forvejen lægger mange kræfter i projektet.

I forhold til samarbejdet med Lokale- og Anlægsfonden kan det konkluderes, at spejdergrupperne er meget tilfredse med den rolle fonden har spillet i forløbet. Lokale- og Anlægsfonden anses som en god og stabil sparringspartner gennem hele byggeforløbet. Der er blevet stillet den efterspurgte rådgivning til rådighed samtidigt med, at de enkelte spejdergrupper har fået lov til at styre deres egne byggeprojekter, uden utidig indblanding. Det er derudover den udbredte opfattelse, at Lokale- og Anlægsfondens krav og retningslinjer – både i forbindelse med konkurrencen og den almindelige ansøgningsproces – har været til stor gavn for grupperne og har været med til at skærpe de tre projekter. Kravene har "hævet overliggeren" for spejdergruppernes ambitionsniveau og haft stor indflydelse på, at de i dag står med nogle hytter, de er stolte af, og som deres brugere har stor glæde af. Hvis det skal være muligt for grupperne at implementere Lokale- og Anlægsfondens anbefalinger og forslag, er det vigtigt, at alle de krav, der stilles, bliver forelagt, inden selve projekteringen er afsluttet, og inden det endelige byggeri går i gang. Det mener grupperne, ikke altid har været tilfældet i forbindelse med byggefase, hvilket er de tre spejdergruppers væsentligste anke i forhold til samarbejdet med Lokale- og Anlægsfonden.

2.1.3 Multifunktionalitet i spejderhytterne

I alle tre byggeudvalg havde man som udgangspunkt ambitioner om at give hytterne et multifunktionelt præg, der kunne tiltrække andre brugergrupper. Dog var man også meget bevidst om, at hytterne skulle fungere som spejderhytter, så man ikke gav køb på sin identitet som spejdergruppe. Samlet set kan det konkluderes, at det til en vis grad er lykkedes de tre spejdergrupper at finde balancen mellem disse umiddelbart modsatrettede hensyn.

Alle tre spejdergrupper udlåner/udlejer på nogenlunde fast basis spejderhytterne ud til andre brugergrupper. Det er primært offentlige institutioner som dagtilbud, skoler og SFO'er, der benytter sig af hytterne og naturarealerne omkring dem, da deres behov som oftest ligger i dagtimerne, hvor hytterne alligevel står tomme. Det er i mindre grad lykkedes spejdergrupperne at få engageret sig med lokale foreninger – der har samme formål om udeliv som spejdergrupperne – og som på mere fast basis ville kunne gøre brug af faciliteterne. En af forklaringerne er, at kapaciteten i spejderhytten ofte er fuldt udnyttet på hverdageftermiddage og -aftener, mens en anden forklaring er, at der er blevet gjort for lille en indsats i målrettet markedsføring af hytten og dens faciliteter.

I en enkelt hytte udgør lejeindtægter en væsentlig del af indtægtsgrundlaget og er dermed forudsætningen for, at hytten kan drives. Det betyder i praksis, at der er en fløj af spejderhytten, som sjældent bliver anvendt af spejdere, fordi det er upraktisk i forhold til vedligehold og rengøring. Omvendt betyder det, at spejderne har fået et større og bedre hus, end man ellers ville have haft råd til, på grund af de ekstra indtægter.

Generelt for alle tre grupper er der nogle udfordringer forbundet med at dele faciliteter med andre brugergrupper. I de fleste tilfælde kræver det, at materialer og udstyr mv. skal findes frem og lægges tilbage fra gang til gang, hvilket kan sætte nogle begrænsninger for enkelte aktiviteter. Derudover vil der uundgåeligt opstå tilfælde, hvor der er sammenfald mellem spejdergruppens og øvrige brugers ønske om at anvende hytten på et bestemt tidspunkt. I to af hytterne har man valgt, at spejderne altid har forrang, mens man i den tredje vælger at leje hytten til andre brugere mod at kompensere den spejdergren, der viger pladsen, så de kan foretage andre aktiviteter. Begge modeller synes accepterede af både spejdergruppen og de øvrige brugere, så det vil i høj grad være op til den enkelte spejdergruppe, hvordan man prioriterer.

Endeligt skal det understreges, at der naturligvis også har vist sig at være en masse fordele ved at invitere andre brugergrupper ind i hytten. Det er man i alle tre spejdergrupper meget bevidste om, og man har også i større eller mindre udstrækning gjort en indsats for at få det til at lykkes. Et tiltag for at få det til at fungere er blandt andet, at de retningslinjer der i forhold til brugen af hytten, gælder for både spejdere og andre brugere. Det vil sige, at overdragelsen af hytten mellem spejdere og andre brugere bliver nemmere. En af fordelene er, at man sikrer "fødekæden" for spejdergruppen de næste mange år, når man inviterer dagtilbud og skoler til at bruge faciliteterne. Man har allerede erfaring for, at børn, der ikke i forvejen har været medlemmer af spejdergruppen, og deres forældre, har fået øjnene op for, hvilke muligheder ude- og naturliv i spejderregi rummer, når de har været på besøg med fx børnehave eller SFO.

2.1.4 Sammenhæng mellem ude- og indearealer

Erfaringen fra de tre spejderhytter viser entydigt, at det er afgørende at finde en god grund til sin spejderhytte. Småting ved hytten vil kunne ændres løbende, hvis man oplever problemer med indretningen, men det er svært at ændre, hvis man ikke har placeret hytten på en grund, man er glad for, og hvor der er mulighed for at udfolde sig som spejder. Ingen af de tre spejdergrupper har brugt de store ressourcer på at foretage ændringer ved deres grund, men har i stedet prioriteret at indrette hyttens faciliteter, så der er en sammenhæng mellem hytten og udearealerne. Konkret betyder det, at det skal være nemt at bevæge sig ud og ind af hytten og at materialerne er solide og nemme at vedligeholde, så det ikke bliver en barriere, at overtøjet fx skal af og på. Derudover har man i alle tre hytter indrettet fysiske rammer, der ophæver den normale sondring mellem, hvad der er "inde", og hvad der er "ude". Dette eksemplificeres bedst ved hytten i Horsens, hvor man har et stort overdækket – men uopvarmet – rum, hvor man har mulighed for at gennemføre aktiviteter, som pionerarbejde, der normalt laves uden for.

Generelt kan det konkluderes, at de tre hytters udefaciliteter – og i særlig grad deres sammenhæng med indearealerne – åbner op for en mængde aktiviteter, som spejdergrupperne ikke på samme vis kunne udføre tidligere. Derudover er det blevet nemmere at udføre de klassiske spejderdiscipliner som raftebygning, orientering med kompas, bål mv., og frem for alt er det blevet nemmere at veksle mellem forskellige typer af aktiviteter på samme dag/aften, fordi passagen mellem ude- og indeareal er meget tilgængelig, og der er faciliteter som både er "inde" og "ude".

Et fællestræk for spejderhytterne er, at de er placerede på grunde, hvor det er muligt at komme til forskellige typer af natur - både skov, eng, bakke og søer/åer. Denne variation i landskabet og terrænet er med til at højne kvaliteten af udelivet, da forskellige typer af fauna, åbner op for mange forskellige typer af aktiviteter. Aktiviteter, der ikke kræver andet end spejdergrej eller fantasi. Dette må også vurderes som en af grundene til, at der ikke er ændret meget på udearealerne.

Blandt spejderhytternes primære brugere er tilfredsheden med udearealerne stor, bl.a. fordi de ifølge spejderne gør det nemmere for lederne at lave spændende oplevelser og udfordringer. Og for hytternes øvrige brugergrupper nævnes udearealerne som den væsentligste årsag til, at de benytter sig af spejderhytterne.

2.2 Anbefalinger

Med udgangspunkt i evalueringens resultater og de indsamlede erfaringer fremstilles her de væsentligste fremadrettede anbefalinger. Anbefalingerne vil kunne bruges til et inspirationskatalog til andre spejdergrupper, som ønsker at indlede lignende byggeprojekter.

2.2.1 Byggeprocessen

Anbefalinger i forhold til byggeprocessen knytter sig til de gode råd og erfaringer, der er blevet synliggjort i løbet af evalueringen, i forhold til opstartsfasen og den videre byggeproces. Anbefalingerne er i høj grad udformet på grundlag af de udfordringer, der har været i de enkelte byggeprojekter, og er møntet på at forbedre kommende byggeprocesser.

§ *Hold de ansvarlige for byggeprojektet ude af den normale "drift" i spejdergruppen.* Det slider hårdt på den frivillige arbejdskraft i en spejdergruppe at være en del af det omfattende arbejde, der ligger i alle faser af byggeriet. Skal man undgå medlemsflugt og sikre fastholdelse af ledere, er det afgørende, at ingen skal have flere kasketter på end højst nødvendigt.

§ *Vær opmærksom på de forskellige kompetencer, der er påkrævet i et byggeudvalg for at opnå optimal projektstyring og -fremdrift.* Der er behov for både idémageren, budgetbissen og den erfarne projektleder for at sikre, at byggeriet skrider fremad uden budgetoverskridelser. Det er samtidig vigtigt, at de enkelte roller i gruppen er afklaret, så der fx kun er en, der har kontakt med håndværkerne, og en der er i kontakt med banken – ellers risikerer man, at samarbejdspartnere modtager forskellige oplysninger.

§ *Vær specifik i jeres fondssøgning.* Frem for at søge midler generelt til hele hytten, har grupperne opnået det bedste resultat ved at søge om midler til specifikke ting som loft, lamper og køkken. På den måde kan den, der donerer penge, se, hvad pengene konkret går til.

§ *Husk at involvere hele spejdergruppen i byggeplanerne tidligt i processen.* En tidlig involvering sikrer både stort ejerskab til hytten og ansvarlighed i forhold til at få byggeprojektet gennemført, samt at alle idéer til byggeriet kommer på banen, så man får en løsning, der lever op til alles behov og indfrier alle ønsker.

§ *Tag Lokale- og Anlægsfondens råd og erfaringer til jer – det skærper jeres byggeprojekt.* Erfaringerne fra de tre spejderhytter er entydige: Lokale- og Anlægsfonden har været med til at "hæve overliggeren" for alle tre projekter, hvilket har givet de tre spejdergrupper en mere visionær og funktionel løsning

§ *Hav fokus på de midlertidige faciliteter – tager byggeprocessen lang tid, skal overgangsløsningen være i orden.* Det koster medlemmer og er utilfredsstillende for både spejdere og ledere, hvis de midlertidige rammer har for dårlig standard. Hvis man er bevidst om, at byggeprocessen kommer til at tage lang tid, er det ikke nok med uopvarmede skurvogne og festivaltoiletter.

§ *Regn ikke med, at forældre og andre frivillige kan lægge en masse arbejdstimer i projektet.* Det kan være fristende at kalkulere med frivillig arbejdskraft, når budgettet er stramt, men erfaringerne viser, at det kan være svært at lokke travle forældre til at give en hånd med i weekender og efter arbejdstid. Som oftest falder det tilbage på de hårdt prøvede spejderledere og byggeudvalgsmedlemmer, hvis den frivillige arbejdskraft falder fra.

§ *Involver potentielle brugergrupper tidligt, hvis I ønsker, at de skal bruge jeres spejderhytte.* Der er – til stor tilfredshed hos en række potentielle brugere til en af spejderhytterne – gennemført en inddragelsesproces, hvor mulige brugere af huset er blevet informeret om byggeplanerne og spurgt til, hvad der skulle til, før de ville bruge spejderhytten.

§ *Overvej i hvilken grad gennemførelsen af byggeprojektet skal være afhængig af lejeindtægter.* Det kan være en god måde at medfinansiere en flot og funktionel spejderhytte, men det indebærer også nogle udfordringer for en spejdergruppe. Dels i forhold til det rent administrative ved at stå for udlejningen, og dels i forhold til at det kan kræve, at man går på kompromis med den måde, man som spejdergruppe anvender hytten på, fordi den skal være præsentabel og tilgængelig for lejere.

2.2.2 Funktionalitet og design af hytten

I forhold til de fysiske forbedringsmuligheder der er ved at bygge en ny spejderhytte, er det vigtigt med et fokus på, hvad der betyder noget for den enkelte spejdergruppe, og hvordan de ser deres spejderarbejde i fremtiden. Forskelligheden i designet på de tre hytter viser i høj grad, at det at være spejder er meget individuelt fra trup til trup, og hver spejdergruppe har sin egen identitet, der helst skal komme til udtryk i en ny hytte. De nedenstående anbefalinger er baseret på de tanker, spejdergrupperne gjorde sig i projekteringsfasen, og efter at hytterne er taget i brug.

§ *Glem ikke funktionaliteten, når spejderhytten skal projekteres.* Store depotrum og akustikforbedrende loftsplader står sjældent øverst på prioriteringslisten, men når hytten skal tages i brug, kommer man hurtigt til at mangle det, hvis det ikke er der.

§ *Overvej om spejderhytten skal have nogle fællesfaciliteter, der kan samle hele spejdergruppen (og evt. forældre) på samme tid.* Der er bred enighed om, at fællesfaciliteter, som kan rumme hele gruppen, bidrager til den store tilfredshed, der er med spejderhytterne. Et fælles samlingspunkt styrker gruppens sammenhold på tværs af aldersgrenene og giver mulighed for at involvere forældre til større fællesarrangementer.

§ *Skab nogle multifunktionelle sammenhængende faciliteter, der giver mulighed for, at der kan gennemføres forskellige aktiviteter samtidigt i spejderhytten.* De tre spejderhytter udmærker sig ved, at det er muligt at gennemføre en række forskelligartede aktiviteter i og omkring samme hus, mens brugerne stadig har en fornemmelse af samhørighed med hinanden.

§ *Tænk løsninger, som skaber sammenhæng mellem ude- og indearealer.* Det sikrer en stor fleksibilitet i forhold til de aktiviteter, der kan gennemføres, og ophæver de barrierer, der måtte være for at kunne benytte de omkringliggende udendørsarealer.

§ *Smart og moderne er ikke nødvendigvis brugbart.* Fælles for alle spejderhytter er, at de materialer, der er benyttet, er nemme at rengøre og svære at slide ned. Det gør det nemmere for alle at bruge hytten, hvis man ikke skal tænke over slidtage og rengøring. Dog uden det skæmmer det æstetiske udtryk af hytten.

2.2.3 Udearealerne

Spejderlivet foregår primært udenfor, og fælles for de tre spejdergrupper er, at selvom de har fået nogle nye flotte hytter, bruger spejderne stadig størstedelen af deres tid udenfor. Det er altså vigtigt, at hytten bygges på en grund, der kan opfylde mange forskellige behov, og at der er plads til, at spejderne kan udfordres. Følgende anbefalinger er i forhold til valg af grund, da det er fælles for alle grupper, at udearealerne er en vigtig del af de nye hytter.

§ *Vær kræsen i udvælgelse af byggegrund.* Skal spejderhytten lægges på en ny grund, kan det godt betale sig at være kræsen i udvælgelsen. Både de primære brugere – spejderne – og mange af de potentielle brugere fra dagtilbud, SFO'er og skoler vægter udelivet og naturoplevelserne højt, når de vurderer tilfredsheden med spejderhytten.

§ *Tilgængelighed for alle brugere.* I udvælgelsen af en ny grund, er det vigtigt at overveje, hvor let tilgængelig hytten er. Brugere er primært børn, så det kan være en stor fordel, hvis der er cykelsti eller oplyste små veje der fører til grunden, så forældre ikke er tvunget til at hente og bringe i bil.

§ *Variation i landskab og vegetation og rå natur.* Det kan være en fordel at bygge på en grund med forskellige typer af natur, fx. skov, eng, bakker og sø/å. Den varierede natur og terræn udfordrer til nye og spændende aktiviteter for både ledere og spejdere, og giver mulighed for både aktiviteter i det åbne, fx pionerarbejde, opsætning af telte, boldspil og leg, og aktiviteter som at klatre i træer, samle ting ind fra skovbund, vandløb og områder med vildtvoksende vegetation. Naturen må gerne være lidt rå og upoleret.

§ *Spejderlarm og naboer,* er ikke nødvendigvis den bedste blanding. Informer og inddrag de nærmeste naboer til grunden, og tag dem med på råd allerede fra start. På den måde sikrer man det bedste forhold til sine naboer.

3. Projekteringsfasen: Fra idé til handling

3.1 Behovet for en ny hytte

For alle tre spejdergrupper opstod idéen om en ny spejderhytte, fordi der var nogle behov, som ikke blev indfriet i de gamle fysiske rammer. Alle tre spejdergrupper kommer fra lokaler som – i større eller mindre udstrækning – må betegnes som utidssvarende, men der var også lokale forhold, visioner og værdier, som spillede ind. I dette afsnit beskrives nogle af de tværgående behov samt de lokale forhold, der gjorde, at man igangsatte den proces, der i sidste ende førte til opførelsen af nye spejderhytter i Horsens, Odense og Sejs.

I forhold til de fysiske faciliteter oplevede de tre grupper i høj grad, at de gamle hytter var blevet for små, og/eller at indretningen ikke havde en ordentlig standard. Det var svært at udføre de spejderaktiviteter, som gruppen ønskede at udføre, og i to tilfælde også i områder, der ikke lagde op til spejderaktiviteter. Fælles for alle grupper var, at de ikke havde mulighed for at vokse sig større i deres gamle faciliteter på trods af, at der var venteliste til at blive optaget i grupperne. Spejderlederne giver udtryk for, at man var bevidst om, at der var et vist potentiale, som ikke blev udnyttet, og at det (sammen med forskellige lokale hensyn) var den primære grund til, at man kastede sig over byggeplanerne.

"Det var tydeligt, at den gamle hytte ikke kunne opfylde så mange behov. Der var behov for at kunne udnytte faciliteterne bedre. Da vi fik den nye grund, gav det pludselig rum for, at man kunne lave andre ting." (Forældrer)

Ud over at forsøge at imødekomme de basale kapacitetsproblemer og ufordringerne med at lave meningsfulde spejderaktiviteter i utidssvarende bygninger, tog byggeplanerne også udgangspunkt i en ambition om at skabe et bedre image omkring *det at være spejder*. Mange af grupperne følte, at det var svært at vise omverdenen, hvilke aktiviteter de udførte, og hvilke værdier de repræsenterede i deres spejderarbejde. Ved at få nye fysiske rammer var håbet, at det ville blive nemmere at formidle til omverdenen, at *"det at være spejder er andet end at binde knob og lave bål."* (Leder)

"Det var vel egentlig også for at skabe overensstemmelse mellem det, vi lavede, og det billede vi havde udstillet. Mange spejdere er meget dårlige til at markedsføre sig selv. Man holder til i kældre eller små skure, så folk har ikke mulighed for at se, hvad det er, vi laver." (Byggeudvalg)

I de følgende underafsnit beskrives de primære forklaringer, som de tre spejdergruppers byggeudvalg, ledere, forældre og spejdere har givet på, at man har følt, at der var et behov for en ny hytte. Flere af de udløsende faktorer lægger sig i forlængelse af de tre hovedudfordringer for det danske spejder- og friluftsliv, som er beskrevet i indledningen.

3.1.1 Forholdene i tidligere hytte

De tre spejdergrupper, der har været involveret i projektet, har alle haft traditionelle spejderhuse, hvor kommunen enten ejede grunden, huset eller begge dele. Som nævnt ovenfor var faciliteterne i de gamle hytter i høj grad en motivationsfaktor for at etablere nogle nye hytter. Nogle af de ord, som spejderledere, spejdere og forældre – på tværs af de tre grupper – har brugt til at beskrive de gamle hytter er ord som *gammelt, upersonligt, slidt, småt, rodet, koldt, usammenhængende, lukket*.

Ifølge de adspurgte ledere kunne det være svært at lave spændende og udfordrende aktiviteter i de gamle rammer, der på fornuftig vis bandt teori og praksis sammen, eller lave gruppeopgaver, da hytterne ikke havde kapacitet til, at man kunne splitte de lidt større grupper op. Så selvom der – fra både ledere og spejdere – var ønsker om at lave nye aktiviteter, var der ikke mulighed for det pga. de fysiske rammers begrænsninger.

"Man kunne ikke rigtig lave noget i den gamle hytte. I fællesrummet var der stillet en masse borde op, hvor man sad helt tæt op ad hinanden, når man skulle lave gruppearbejde. Og så var der koldt!" (Spejder)

3.1.2 Fastholdelse og rekruttering af brugere

En af de centrale udfordringer for spejdergrupperne er, som tidligere beskrevet, at rekruttere og fastholde medlemmer samt sikre, at der er ledere – der ofte rekrutteres blandt forældre til spejderne – der er villige til at lægge tid og energi i frivilligt spejderarbejde.

Det er afgørende, at en spejdergruppe har frivillige ledere, der vil bruge ressourcer på spejderarbejdet, og det er den udbredte opfattelse blandt de adspurgte, at det er blevet nemmere at tiltrække ledere, end det var tidligere. Årsagen til dette kan både findes direkte i de forbedrede faciliteter og indirekte i og med, at de nye hytter gør det muligt for *ikke-spejdere* at komme ind i hytten. Tidligere var det svært for spejderne at inddrage eller vise forældrene, hvad de lavede, grundet de gamle hytters indretning, hvor forældrene sjældent nåede længere end til parkeringspladsen eller spejderhyttens snævre indgangsparti.

Med opførelsen af de nye hytter, så var det forhåbningen flere steder, at det ville være muligt at åbne op og skabe et bedre samarbejde mellem ledere og forældre. Ifølge spejderlederne er der en naturlig sammenhæng mellem rekruttering af nye ledere, et forbedret image og en generel større åbenhed.

"Jeg tror ikke, at de mindre børn tænker så meget over den nye hytte, men nye forældre virkede imponerede over hytten. Det gør, at forældrene kommer helt ind i hytten. Det gjorde de ikke tidligere, der stod de ude på en gang, når de skulle hente børnene. Den nye hytte åbner mere op." (Leder)

I forhold til inddragelse af andre brugergrupper, som børnehaver, skoler og andre foreninger, var der også en forventning om, at det ville øge antallet af medlemmer, da det ville udbrede kendskabet til hytten, hvilket uddybes i kapitel 6. Inden hytterne blev bygget, var der altså nogle konkrete forventninger om, at den nye hytte kan hjælpe til at øge rekrutteringen af nye spejdere, og det har efterfølgende vist sig, at medlemstallet er steget i samtlige spejdergrupper.

Hvad angår fastholdelse af medlemmer, så er spejderlederne meget opmærksomme på, at der er stor konkurrence om særligt de unge medlemmer. Børn og unge tilbydes i dag en palet af forskellige fritidstilbud, og som spejderne bliver ældre, er det ikke kun en travl hverdag, men også fordommene om det at være spejder, der gør, at de unge hopper fra¹. Det er primært fordommene om, at det at være spejder er kedeligt, gammeldags og nørdet, der gør, at det kan være svært som teenager at fastholde sin spejderidentitet. I spejdergrupperne var der en forhåbning om, at en ny hytte ville være med til at fastholde nogle af de lidt ældre brugere, ved at gøre op med disse fordomme og tilbyde de ældre gode muligheder for at drive spejderarbejde på deres præmisser.

"Hytten har også været med til at holde på alle de unge mennesker, som på et tidspunkt syntes, at nu er det ikke så sjovt at være spejder mere, men det vil de gerne her, for der er bare orden på det. Vi har styr på vores grej, og vi får også tit meget af det nye, så der er styr på det." (Leder)

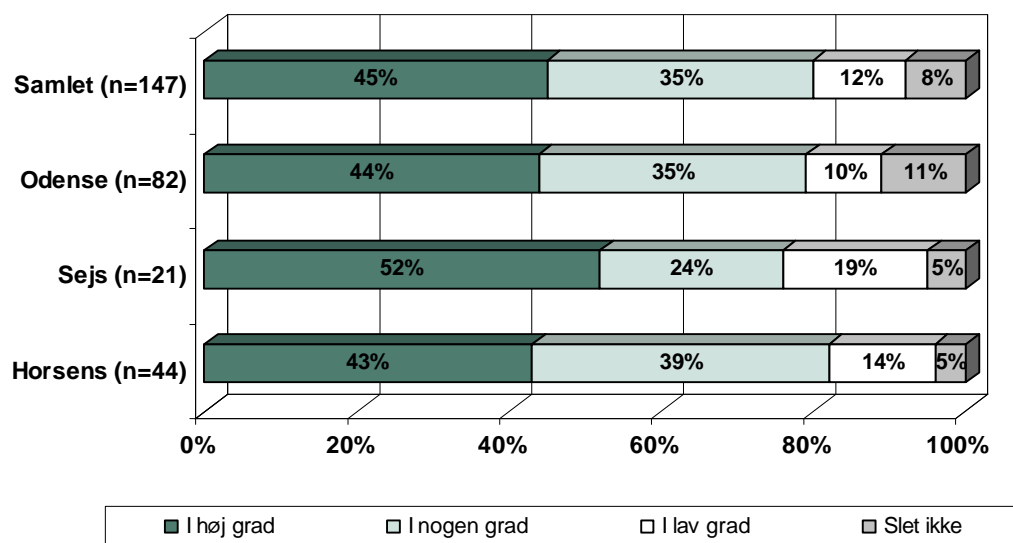
De færreste af de adspurgte mener, at den nye hytte er *direkte* medvirkende til at fastholde spejdere, men de fleste vurderer, at den *indirekte* – sammen med engagerede ledere og gode natur- /udearealer – gør, at spejderne fastholdes i spejdergruppen i længere tid.

"Jeg tror kun, at der er en indirekte sammenhæng mellem hytten og fastholdelse, for jeg tror ikke, at de kan sætte ord på det. Selvfølgelig har det betydning for dem, at vi kan lave nogle ting, der er vildere og sjovere. Men vi havde jo også glade børn før. Men det, at der er flere ledere og flere spejdere, giver da nogle muligheder. Ideerne bliver vildere, og tårnene kan bygges lidt højere. Så direkte sammenhæng nej, men indirekte ja." (Leder)

Denne konklusion understøttes også af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen, hvor 80 % af spejderne angiver, at kvaliteten af spejderhytte og udearealer i høj eller i nogen grad har betydning for, om de ønsker at fortsætte som spejdere, jf. nedenstående Figur 3-1.

¹ Hausenberg for Lokale- og Anlægsfonden (2010). Visionsnotatet *Rammer for fremtidens spejder- og friluftsliv*.

Figur 3-1: I hvilken grad har kvaliteten af spejderhytten og udearealerne omkring hytten betydning for, om du ønsker at fortsætte som spejder?

3.1.3 Overvejelser i forbindelse med projekteringen

Der skal et stort forarbejde til for at gøre løse idéer til konkret handling, når man som spejdergruppe ønsker at opføre en ny hytte. I de tre spejdergruppers byggeudvalg har man gjort sig mange overvejelser i forbindelse med projekteringen, og der er tre emner, som går igen i projekteringsfasen på tværs af de tre projekter: Vægtning mellem funktionalitet og arkitektonisk udtryk og særpræg, økonomiske begrænsninger og finansieringsmuligheder samt anskaffelse af den rigtige grund til at placere hytten på. Disse tre emner uddybes nærmere nedenfor.

I projekteringsfasen – og i udviklingen af ideer og krav – giver byggeudvalgene i alle tre spejdergrupper udtryk for, at det har været nødvendigt hele tiden at have sig for øje, hvordan man sikrer balancen mellem funktionalitet og arkitektur. Også forventninger og krav fra Lokale- og Anlægsfondens side om fx multifunktionalitet, bæredygtighed, handicapvenlighed, lavenergi byggeri samt arkitektonisk særpræg har, ifølge byggeudvalgene været med til at skærpe deres overvejelser om balancen.

Både byggeudvalg og spejderledere har haft en række funktionelle krav til hytterne, i forhold til praktiske forhold som toiletter, køkken, depotplads og møderum, og de har desuden haft nogle forventninger til, hvad der skulle til for at kunne udføre konkret spejderarbejde. Det har bl.a. betydet krav om sammenhæng mellem ude- og indearealer og anvendelsen af solide materialer, der kan tåle at blive brugt og er nemme at vedligeholde. Samtidigt har spejderlederne og byggeudvalget også haft en forventning om, at hytten skulle have et særpræg, at den kunne være med til at forbedre spejdernes image udadtil som en moderne spejdergruppe.

De konkrete overvejelser i de tre byggeudvalg om afvejningen af funktionalitet og arkitektonisk særpræg har givet tre meget forskellige hytter med hvert deres arkitektoniske udtryk. I alle tre byggeudvalg vurderer de adspurgte selv, at de har fundet den rigtige balance, hvor det er muligt at udføre sammenhængende og kreativt spejderarbejde i arkitektonisk flotte rammer.

Hvad angår emnet økonomiske begrænsninger og finansieringsmuligheder, så er det naturligvis et fælles træk for de tre byggeprojekter, at det var nødvendigt, at de selv kunne finansiere en del af, hvad den samlede hytte ville komme til at koste. For at samle penge ind har grupperne skullet træffe en række valg i forhold til finansiering og i forhold til at samle midler.

I alle grupper har man været ude og søge penge ved fonde, virksomheder fra lokalområdet og blandt beboerne i nærmiljøet. Det er en fælles erfaring, at det at samle penge ind er en lang proces, og at man som

gruppe selv skal være meget opsøgende og kreative, da der skal sælges mange lodsedler og uddeles mange telefonbøger, før pengene er hentet hjem.

I forhold til fondssøgning – og støtte fra lokale virksomheder – er det en konkret erfaring, at det giver flere midler, hvis gruppen søger om konkrete ting som gulve, borde, loft og lamper frem for til projektet overordnet. Hvis ikke ansøgningerne udformes på den måde, er det erfaringen, at det er meget begrænset, hvad fondene giver bidrag til.

To af grupperne, Sejs og Odense, skulle låne penge for at kunne finansiere projektet. Specielt i Sejs oplevede man det som udfordrende, da det ikke var muligt for dem at tage et realkreditlån, hvorfor man måtte forhandle sig frem til et dyrere banklån på normale vilkår. Det havde stor betydning for gruppens muligheder i den senere byggefase, da det gjorde projektet væsentligt dyrere. I den forbindelse anbefales det fra byggeudvalget, at Lokale- og Anlægsfonden fremadrettet vil hjælpe med til at sikre, at spejdergrupper, der står over for lignende projekter, vil kunne opnå lån på mere favorable vilkår ved at stille sig som garant for projektets økonomiske bæredygtighed. I Odense var de heldige, den grund de havde købt var landbrugsjord, så det var muligt for dem at få et realkreditlån via Dansk Landbrugsforening.

Der er i høj grad en sammenhæng mellem ønsker til funktionalitet og design og de økonomiske begrænsninger, der er for projektet. Selvom spejderne og deres byggeudvalg havde mange drømme til de nye hytter, skulle de også finansieres, og for alle grupper har det været en central problemstilling, at designet af hytten har været afhængigt af deres egenfinansiering.

”Da vi tidligere havde været igennem et par sparerunder, hvor det gik ud over aktivitetslokalerne, måtte vi sige til arkitekten, at det næste der blev skåret ville være på skønheden. Som vi sagde til ham: ”Spejderne kan ikke lege med flothed.” (Byggeudvalg)

Det tredje emne, der går igen i projekteringsfasen på tværs af de tre projekter, er overvejelserne omkring placeringen af den nye spejderhytte, og om der skulle foretages ændringer på grunden.

”Det er helt afgørende, at man tænker hytten sammen med grunden. Det er den vigtigste lektie, at man ikke skal bygge en hytte, førend man har en ordentlig grund.” (Byggeudvalg)

For alle grupper gælder, at de først fandt en grund og derefter begyndte på designfasen af den nye hytte. I de enkelte design er der taget højde for den grund, hytten er placeret på. I Sejs var der fokus på, at hytten skulle passe ind i en skov og ikke stikke ud i forhold til naturen. I Odense endte man op med at placere hytten et andet sted end planlagt, da en ny placering ville gøre, at hytten ikke ragede op på grunden, men passede bedre ind. Fælles for alle adspurgte er holdningen om, at det er afgørende, at man har en god grund med flot natur omkring sig, som er tilgængelig for spejderne (bl.a. ift. cykelsti). Alle tre byggeudvalg vurderer, at deres grund lever op til disse kriterier og har derfor ikke fundet det nødvendigt at ændre på den i forlængelse af byggefase.

3.2 Inddragelse af primære brugere i planlægning

I selve opstartsfasen af de enkeltstående projekter har der i grupperne været en overordnet snak om rolle- og ansvarsfordeling. Dvs. man har aftalt, hvem der skulle være involveret, og hvem der kun skulle være med på sidelinjen. I alle grupper er man blevet enige om, at det var afgørende at holde ansvaret for arbejdet med børnene og ansvaret for selve byggeriet helt adskilt. Byggeudvalgene har bestået af 3-6 personer og har været hovedansvarlige for hele byggeprojektet. En mere uddybende beskrivelse af byggegruppens kompetencer findes i afsnit 4.1.

”Inden vi gik i gang, havde vi en diskussion om, at al energi ikke måtte komme til at gå på byggeriet, men at det største fokus stadig skulle være på spejderne og deres behov.” (Leder)

3.2.1 Involvering af spejderledere

På trods af den bevidste opdeling mellem spejderledere og byggegruppe er det fælles for alle grupper, at spejderlederne, i større eller mindre udstrækning, har været en aktiv del af selve designfasen af hytten. I Horsens havde man fx en kreativ proces, der involverede alle spejderlederne i en workshop, hvor de diskuterede og drømte om, hvordan deres nye hytte skulle se ud. Det var en kreativ proces, hvor arkitekten spurgte ind til, hvad spejderarbejdet i bund og grund går ud på, og hvilke drømme lederne havde til den kommende

spejderhytte. Efter workshoppen stod gruppen med designet af den hytte, der er bygget i dag, og alle lederne havde været med til at skabe den.

"Det var en proces med fokus på at drømme – du må, du skal, du gør, lavede vi om til: jeg kan, jeg vil, jeg tør. Hvad vil det egentlig sige at være spejder?" (Byggeudvalg)

I de to andre grupper har lederne også haft mulighed for at komme med deres ønsker og behov til den nye hytte, og der har været fællesmøder, hvor principperne for den nye hytte blev diskuteret igennem, dog ikke med samme kreative proces som i Horsens. Forklaring på dette skal nok findes i, at man i Odense og Sejs har været en del af arkitektkonkurrencer, hvorimod man i Horsens selv designede alle dele af hytten.

Et fælles motiv fra byggeudvalgene for at inddrage lederne har været, at hytten i høj grad skulle være et fælles projekt, som alle i spejdergruppen kunne støtte op om. Så selvom det var en afskåret gruppe, der stod for selve byggearbejdet og projektstyringen, skulle spejderlederne også føle, at det var *deres* hytte, der blev bygget.

Det kan konkluderes, at fremgangsmåden for den løbende inddragelse og fordeling af ansvar hos spejderlederne har betydet, at lederne i alle tre grupper har følt, at de har fået tilstrækkelig information om byggeprojekterne, og at de er blevet inddraget nok i processen. Der er også en gennemgående tilfredshed med den måde, projekterne er blevet kørt på, for de har som spejderledere haft mulighed for at arbejde med det, de helst vil, nemlig spejderarbejde med børn og unge, uden at skulle bekymre sig om byggefasens udfordringer.

"Jeg tror, at når der skal bygges et hus, så er der en masse overvejelser, der skal gøres om, hvordan det kommer til at se ud, og hvad det skal kunne. Men når man så har taget beslutningen om, hvordan det skal være, så er det næste interessante, hvornår det er færdigt, og hvornår det kan bruges." (Leder)

3.2.2 Involvering af spejdere og deres forældre

Generelt har der ikke været den store inddragelse af spejdere eller forældre i byggeforløbet. De lidt ældre spejdere er blevet spurgt til, hvad de gerne ville have i den nye hytte, og om de havde nogle ønsker, men det er også det eneste. Der er dog en enighed blandt spejderne om, at det er en god ting, at spejderne bliver inddraget på en eller anden måde, da det kan give dem en fornemmelse af, at deres holdninger betyder noget.

"Jeg syntes, det havde været en god ide, hvis de havde spurgt andre i troppen, for det havde givet en større idé om medbestemmelse. Det kunne jo måske også give noget inspiration til, hvad der var brug for." (Spejder)

De forældre, der gennem deres børns medlemskab hos spejderne har været tilknyttet spejdergruppen op til byggeriet, er heller ikke blevet spurgt, om de som forældre havde nogen ønsker til den nye hytte. Forældrene har i alle tre spejderhytter modtaget en information om byggeriet via bl.a. foldere og møder, og et enkelt sted var der også opstillet en model af den kommende hytte. På den måde har forældrene haft mulighed for at følge med i de idéer, der ligger bag byggeriet af de nye hytter. Det gælder også for de adspurgte forældre på tværs af de tre hytter, at de har været tilfredse med byggeriet og ikke har ønsket sig mere indflydelse på byggeriet.

"Altså jeg købte et husbevis for 100 kr. Det var for at samle penge ind, og så ville vi løbende få informationer om byggeprojektet. Tanken var, at man skulle være med til at eje vores fælles hus, men der blev vist ikke solgt så meget." (Forældre)

3.2.3 Involvering af naboer

Når man flytter en hel spejdergruppe ud på en ny grund, er det også nødvendigt, at der tages højde for naboerne, hvis der er sådanne tæt på grunden. Specielt i Sejs var der behov for at informere de naboer, der var omkring huset, mens det for de to andre grupper ikke har været så afgørende, da naboerne ikke var så tæt på. Informationskampagnen og den tætte inddragelse vurderes som rigtig vigtig for at undgå misforståelser og tage eventuelle konflikter i opløbet.

"Der var mange historier og myter om, hvad der ville komme til at ske i den nye hytte, og der var ingen, der på nogen måde passede. Dem fik vi afklaret ved de første informationsmøder." (Byggeudvalg)

3.3 Kontakten til Lokale- og Anlægsfonden

To af de tre byggeprojekter har fået tildelt deres støttemidler via den arkitektkonkurrence om hytter til friluftsliv, som Lokale- og Anlægsfonden udskrev. Alle tre spejdergrupper var dog – allerede inden konkurrencen blev udskrevet – i gang med deres egne projekter om at bygge en ny hytte. Alle havde fået købt passende grunde, og alle havde udarbejdet/fået udarbejdet konkrete skitser til, hvordan deres nye hytter skulle se ud. Via et fællesmøde i det Dansk Spejder Spejderkorps, hvor Lokale- og Anlægsfonden også deltog, blev man dog bekendt med muligheden for at opnå støttemidler gennem konkurrencen, og man valgte at søge, da man følte, at man passede godt til de krav, fonden opstillede.

Byggeudvalgene fra de to spejdergrupper, der deltog i konkurrencen, er enige om, at det gav dem en stor fordel, at de allerede var så langt i processen og derfor kunne sende gennemarbejdede konkrete projekter til konkurrencen, og ikke først skulle til at starte på processen. Det, der ifølge byggeudvalgene er vigtigt, er, at man i princippet er klar til at bygge, med grund, byggetilladelse, en gennemtænkt finansieringsplan og en troværdig projektorganisation.

3.3.1 Lokale- og Anlægsfondens krav til projektets bæredygtighed

Alle projekter, der søger om midler fra Lokale- og Anlægsfonden vil blive vurderet ud fra en række faste krav. Disse knytter sig til lovkrav, funktionsmæssige forhold, arkitektonisk kvalitet, byggeteknisk kvalitet, miljøbelastning, anlægsøkonomi, drifts- og vedligeholdøkonomi samt et frit bedømmelsespunkt². Byggeudvalgene er enige om, at disse faste krav har været med til at skærpe deres projekter.

"De krav, der blev stillet om at tænke anderledes, har gjort, at vi har tænkt anderledes. Havde vi haft de samme penge, som vi fik til projektet, men ikke kravene og udfordringerne, havde vi med sikkerhed ikke haft noget, der var så godt, som det vi har i dag." (Byggegruppe)

Det er den generelle opfattelse, at kravene fra Lokale- og Anlægsfonden har været fair. Dog har der i grupperne været en oplevelse af, at Lokale- og Anlægsfonden kunne have formidlet deres krav på en lidt bedre måde.

§ I et tilfælde oplevede man, at den vurdering som Carl Bro skulle give – ift. projektets energi- og miljømæssige bæredygtighed - kom så sent i projektet, at det ikke var muligt for byggeudvalget at tilpasse projektet, så det passede fuldstændigt til de anbefalinger, Carl Bro gav. Derudover oplevede man, at nogle af de anbefalinger, som kom fra Carl Bro, var skudt over målet i forhold til den måde, hvorpå man anvender huset.

§ I et andet tilfælde oplevede man problemer i forhold til Lokale- og Anlægsfondens krav om handicapvenlighed. I spejdergruppen følte man, at Lokale- og Anlægsfonden holdt for stærkt på deres regler om tilgængelighed for handicappede, på trods af at man havde et alternativ til trapperne, nemlig en flytbar rampe.

"Den eneste diskussion, vi har haft med fonden, var om, hvordan hytten blev handicapvenlig. Der var flere gode ting, som vi gerne ville acceptere, som fx handicaptoilet, men krav om, at man ikke må have trapper, kom i modstrid med arkitektens tegninger og hele rummets funktion. Så deres regler ville ødelægge hyttens funktion og udtryk, både inde og ude." (Byggeudvalg)

I forhold til kravene fra Lokale- og Anlægsfonden kan det altså konkluderes, at de i spejdergrupperne overordnet er meget tilfredse med de krav og retningslinjer, som fonden stiller, men de skal fremlægges rettidigt, inden selve byggeriet går i gang. Efter de endelige tegninger er godkendt, og økonomien fastsat, er det meget svært for spejdergrupperne at tilpasse sig flere krav og ændre deres byggeplaner, uden det skal gå ud over kvaliteten på byggeriet.

Derudover er der også et behov blandt spejdergrupperne, om at få mere rådgivning og vejledning i forhold til den mest hensigtsmæssige finansiering af spejderhyttebyggeriet.

² "Tekniske krav til Fondens projekter" fra <http://www.loa-fonden.dk/stoettemuligheder/fonden/tekniske-krav-til-fondsprojekter>

"Måske kunne Lokale- og Anlægsfonden også have givet flere råd angående finansiering af hytten og lån. Vi kunne godt have brugt professionel rådgivning fra en finansieringsekspert. For der er stor forskel på realkreditlån og banklån, og det er ikke muligt at få et kreditlån, når man ikke bygger på privat jord. Og det ville være til rigtig stor hjælp, hvis Lokale- og Anlægsfonden kunne hjælpe med til at skaffe et billigere lån." (Byggeudvalg)

3.3.2 Arkitektkonkurrence

I byggeudvalgene i Odense og Sejs er der meget stor glæde over, at de deltog i arkitektkonkurrencen. Konkurrencen var med til at skærpe det endelige resultat og medførte, at de endelige hytter blev meget bedre. Det skete blandt andet ved, at der kom en kreativ fagperson ind over projektet, der kunne rykke grupperne og stille spørgsmål til spejdernes ønsker og krav til den nye hytte. Samtidig har man i begge grupper haft et rigtig godt forhold til arkitekten.

"I min verden har det hjulpet os rigtig meget, at vi var med i konkurrencen. Vi har fået en masse sparring på, hvad vi skulle lave, og vi er blevet udfordret meget mere, end vi ellers ville. Tidligere var der snak om et normalt træhus, men det, vi har fået her, er meget bedre." (Byggeudvalg)

3.4 Delkonklusion

De vigtigste motivationsfaktorer for at bygge en ny hytte har for alle tre grupper været muligheden for at vokse som spejdergruppe – både i forhold til at få en større hytte med plads til flere spejdere og i forhold til at forbedre muligheden for at lave mere spændende og relevant spejderarbejde. I forbindelse med ønskerne til de nye hytter har muligheden for at forbedre gruppernes image også været central.

I selve projekteringsfasen har der været en række faktorer, som det har været nødvendige for grupperne at tage højde for – både i forhold til arkitektur, funktionalitet og økonomi. Det har været vigtigt for alle de adspurgte, at der har været en opdeling mellem spejderledere og en byggegruppe for at sikre, at byggeprojektet ikke går ud over spejderne. Dog har det stadig været et centralt element i startfasen, at lederne i høj grad, har været med til at definere, hvilke behov og ønsker de har haft til den nye hytte.

I forhold til samarbejdet med Lokale- og Anlægsfonden har de krav og retningslinjer, de har sat i forhold til både konkurrence og almindelige ansøgningsproces, været til stor gavn for grupperne. Dog er det vigtigt, at alle de krav der stilles bliver forelagt, inden selve projekteringen er afsluttet, og inden det endelige byggeri går i gang, hvis det skal være muligt for grupperne at implementere ellers fornuftige og nyttige foranstaltninger, anbefalet af LOA.

4. Anlægsfasen: Hårdt slid og genhusning

4.1 Styring af spejderhytteprojektet

"Der er ingen tvivl om, at vi ikke kunne have styret det her projekt, som vi gjorde, hvis ikke vi havde haft de forskellige kompetencer, som vi havde repræsenteret i byggeudvalget." (Byggeudvalg)

At styre byggeriet af en spejderhytte af den størrelse og kvalitet, som har været tilfældet i Horsens, Odense og Sejs, kræver en stram projektstyring og et byggeudvalg, der besidder de rette kompetencer. Erfaringerne fra de tre projekter er, at det – inden byggeriet starter – godt kan betale sig at gøre nogle tanker om, hvilke kompetencer der er til stede i gruppen, og hvilke kompetencer der *bør være* til stede. For selvom det naturligvis er vigtigt, at medlemmerne i byggeudvalget er villige til at afsætte mange ressourcer i spejderhytteprojektet, så er det byggeudvalgsmedlemmernes egen vurdering, at der er behov for nogle helt basale faglige kompetencer i udvalget, som skal fordrer en hensigtsmæssig fremdrift og kvalitet i anlægsarbejdet.

Den anvendte organisering i de tre spejderhytteprojekter har været relativt ens, og i alle tre projekter kan der identificeres tre overordnede kompetenceprofiler, der har været repræsenteret i byggeudvalgene, og som har været med til at sikre projekternes gennemførelse:

- § **Projektledelse** – en overordnet tovholder for hele projektet, som al kommunikation – internt såvel som eksternt – går igennem
- § **Byggefaglige kompetencer** – et medlem af udvalget med byggefaglig viden, der står for kvalitets sikring af selve byggeriet, og som indgår i dialog med håndværkere/entreprenører. Medlemmet har typisk også en rolle i forhold til at sikre den rette balance mellem spejderhyttens design og funktionalitet
- § **Økonomistyring** – et medlem, der kan varetage byggeriets regnskaber samt sikre, at de fastlagte budgetter overholdes. Denne person vil ofte også være ansvarlig for at give en 'realitetstest', så ambitionsniveauet og de kreative idéer holdes inden for de på forhånd fastlagte økonomiske rammer

Det er en mulighed, at et enkelt medlem i byggeudvalget besidder flere af ovenstående kompetencer, men et gennemgående træk for de tre byggeudvalg er, at det overordnede ansvar har været spredt ud på flere personer, og at økonomistyringen og byggeledelsen har været adskilt.

I de følgende afsnit uddybes de erfaringer, spejdergrupperne har gjort sig i forhold til styring af anlægsarbejdet.

4.1.1 Økonomi

De tre spejdergrupper har forud for anlægsfasen været opmærksomme på, at det i udførelsen af større byggeprojekter ikke er ualmindeligt, at der opstår situationer, som kan medføre uforudsete udgifter. Det kan være i forhold til prisstigninger på indkøb af materialer, juridiske krav eller simpelthen fordi, ting tager længe tid og viser sig mere besværligt end oprindeligt antaget. Dette har været tilfældet i opførelsen af alle tre hytter.

Hvis økonomien skrider, kan det være svært for en spejdergruppe at skaffe nye midler, da indtægts- og lånemuligheder er begrænsede. Og risikoen er naturligvis, at det kan komme til at gå ud over 'driften' af spejdergruppen og dens aktiviteter, hvis gruppen sætter sig for hårdt økonomisk i byggeriet.

”Vi havde et budget, vi vidste, vi skulle køre med bagefter, som spejderne kunne betale for at leje hytten, og det var det, der satte grænsen. Hvis vi gik over, ville vi kunne lave noget, der var utrolig flot, men det ville ikke være bæredygtigt – der var ingen alternativer til det.” (Byggeudvalg)

En stram økonomistyring medfører naturligvis, at man må træffe nogle svære valg undervejs i anlægsfasen og gå på kompromis med nogle af de idéer og funktionaliteter, der ellers havde været planlagt i forhold til materialevalg, indretning og kapacitet af spejderhytten. Erfaringen fra de tre spejderhytter er, at sammenfaldet i rollefordelingen mellem den økonomiansvarlige og den byggeriansvarlige ikke må være for stort, da det kan være fristende for den ansvarlige ikke at give køb på elementer, der måske giver byggeriet et mere æstetisk udseende, men som også kan indebære budgetoverskridelser.

4.1.2 Byggefaglig kvalitetssikring

Det vurderes som afgørende for gennemførelsen af en god byggeproces, at der er tilknyttet en person med byggeteknisk baggrund. En byggesagkyndig er i stand til at tage sig af de nødvendige forholdsregler i aftaleindgåelsen med håndværkere og entreprenører og er fagligt kompetent til løbende at følge op på og kvalitetssikre det arbejde, der bliver udført.

Derudover oplever byggeudvalget, at entreprenøren i byggeprojektet finder det mere hensigtsmæssigt kun at skulle henvende sig til én person, når der er spørgsmål eller problemer i byggeriet, som samtidig har kompetence til at træffe en endelig afgørelse. Det skaber en tryghed blandt såvel spejdere som forældre, at arbejdet løbende kvalitetssikres.

4.1.3 Overholdelse af tidsplan

Alle tre spejdergrupper har oplevet større eller mindre overskridelser af den fastsatte tidsplan. En gennemgående oplevelse er, at det ikke er større komplekse udfordringer, der har medvirket til forsinkelserne, men nærmere et sammenfald af mindre problemer, der har bremset processen. Som eksempler på sådanne problemer kan nævnes:

- § Langsom sagsbehandling fra kommunen
- § Klager fra naboer
- § Prisstigninger og forsinkelse af materialer
- § Nødvendigheden af flere visitationsrunder

Sammenholdt med øvrige udfordringer – som fx manglende forældreopbakning – har det været med til at sænke processen i en sådan grad, at det har skabt forsinkelser fra tre måneder op til flere år.

I den spejderhytte, hvor man har formået at mindske forsinkelserne mest, har man haft et stort fokus på at involvere sig i alle faser af byggeprocessen, hvilket også forudsætter, at man i byggeudvalget er i besiddelse af byggesagkyndige kompetencer, så det er muligt at foregribe nogle af de udfordringer, der uundgåeligt vil opstå i løbet af en lang byggeproces.

”Undervejs i processen, var det væsentligt, at vi også selv gik ind og sikrede, at byggeprogrammet blev overholdt. Vi gik selv ind i processen og kvalitetssikrede forløbet.” (Byggeudvalg)

4.1.4 Engagement fra byggeudvalg

Udholdenhed, gå-på-mod, en brændende lyst til at komme i mål, engagement, optimisme, eventyrlyst er bare nogle af de egenskaber, der ifølge spejdergrupperne skal være til stede, hvis man vil bygge en hytte i den størrelsesorden, som Lokale- og Anlægsfonden har været med til at give mulighed for. Forklaringen på, hvorfor netop disse egenskaber er så afgørende er, at det, uanset hvor godt man evner at få styret projektet, vil være en lang og hård proces, der kræver megen energi og meget arbejde for byggeudvalget.

”Man skal også være klar over, at det fylder på hjemmefronten. Min mand begyndte da at stille spørgsmål til, hvor meget tid, jeg brugte. Men hvis jeg blev spurgt, så ville jeg gøre det igen.” (Byggeudvalg)

I en sådan proces, hvor alle i byggeudvalget kan være hårdt pressede på ressourcer, kan det ifølge spejdergrupperne være svært at undgå gnidninger både internt og i forhold til de eksterne samarbejdspartnere. Det hænger sammen med, at byggeudvalget og de øvrige tilknyttede personer skal have både arbejds-, familie- og øvrigt fritidsliv til at hænge sammen. I flere grupper har presset medført, at personer har trukket sig tilbage fra det frivillige arbejde i spejdergrupperne – enten under byggefasen eller efter endt projekt.

4.2 Inddragelse af frivilligt arbejde

I to af projekterne har man som en del af projektplanlægningen kalkuleret med, at noget af arbejdet i byggefasen skulle udføres af forældre og øvrige frivillige. Den klare erfaring er dog, at selvom det kan virke fristende at uddelegere arbejdsopgaver til frivillige for at spare penge i det stramme budget, så er det sjældent nemt at opnå den nødvendige hjælp. I alle spejdergrupper har man forsøgt at inddrage forældrene i forhold til specifikke opgaver såsom fliselægning, syning af gardiner eller andre konkrete aktiviteter. Men den overordnede erfaring er, at det er meget svært at få forældrene til at hjælpe, hvorfor ansvaret og opgaverne i stedet skal varetages af de ildsjæle fra byggeudvalget og spejdergruppen, som i forvejen bærer den tungeste arbejdsbyrde.

"Jeg tror, at vi ville betale os fra det i dag, hvis vi skulle gøre det igen. Vi sparede selvfølgelig nogle penge, men der var slet ikke den store opbakning, som vi troede, vi ville få. Vi havde forventet, at forældrene bare ville give et par timer en gang imellem, men det skete ikke. Vi gik en 3-5 timer hver aften og moslede med det, for at få alt lavet." (Ledere)

4.3 Genhusning i byggefasen

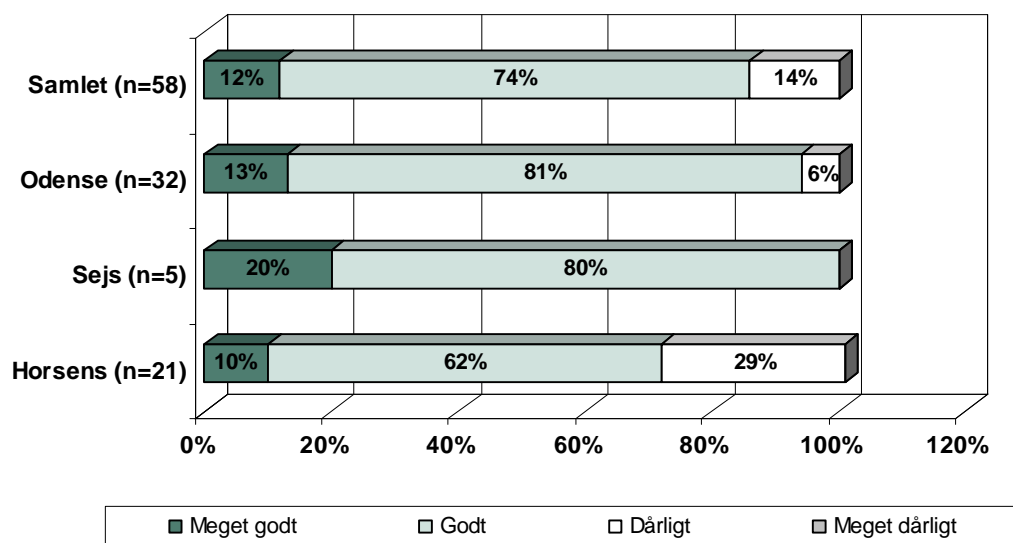
En anden væsentlig forudsætning, som en spejdergruppe skal gøre sig i etableringen af en ny hytte, er udarbejdelsen af en konkret plan for genhusning af spejderne i byggefasen. Erfaringerne fra de tre spejdergrupper viser, at hvis de midlertidige faciliteter ikke er gode nok, kan det have konsekvenser for medlemstallet og spejdernes generelle tilfredshed.

De tre hytter etablerede sig på tre forskellige måder i deres byggefasen:

- § I Sejs Gruppen startede man byggeriet i sommerferien, hvor spejderne ikke var til stede. Da sæsonen begyndte igen, blev der stillet et stort telt op nær det sted, hvor den nye hytte er blevet bygget. Spejderne holdt til i disse midlertidige faciliteter over en vinter, men kunne forholdsvis hurtigt tage den nye hytte i brug. En konkret erfaring fra Sejs er, at man ikke skal tage en ny gruppe spejdere ind efter sommerferien, hvis man kun har et telt til rådighed, og at man skal sikre, at der er en aflåst lagerplads nær de midlertidige faciliteter.
- § Erik Menved Gruppen i Horsens havde valgt at opstille nogle midlertidige skure og sat nogle såkaldte festivaltoiletter op på den nye byggegrund. Spejdergruppen var genhuset her i ca. 3 år. Gruppedannelsen understreger dog, at de ville have etableret en mere solid og holdbar løsning, hvis de havde kendt til tidshorizonten på forhånd.
- § I Stjernegruppen i Odense etablerede man nogle mere permanente bygninger såsom en mindre bjælkehytte, nogle containere og en stor lade, som blev benyttet i omkring 6-7 år, før de flyttede ind i den nye hytte. Her fremhæves det som en fordel, at de midlertidige løsninger er af en sådan stand, at de også vil kunne benyttes efterfølgende. I dag benytter spejdergruppen stadig alle løsninger, hvilket giver dem en god fleksibilitet og mulighed for at udnytte hele deres grund.

Fælles for alle grupper er, at det gav nogle overordnede begrænsninger for, hvilket spejderarbejde der kunne udføres i genhusningsperioden. Fx var det ikke muligt at afholde store åbne arrangementer i de midlertidige faciliteter.

Figur 4-1: Hvordan fungerede de lokaler og udendørsområder, I brugte, mens de byggede jeres nye spejderhytte?

4.4 Kontakten til Lokale- og Anlægsfonden

Lokale- og Anlægsfonden stiller i byggeforløbet en række rådgivere til rådighed – både ift. det byggetekniske og ift. styringen af projektkonkurrencen. Det er op til de enkelte spejdergrupper at vurdere, hvor meget de vil benytte disse eksterne eksperter.

Det varierer meget spejdergrupperne imellem, hvor meget kontakt, der har været til Lokale- og Anlægsfonden. Dog har alle spejdergrupper haft en løbende kontakt gennem byggeforløbet. Alle byggeudvalg er meget positive omkring den sparring, de har fået, og oplever fonden som en engageret medspiller i projektet, der delte spejdergruppens interesse i at få det maksimale ud af projektets potentiale.

"I forskellige perioder havde vi dem med ved bordet. De var involverede, da vi valgte arkitekten, men de lagde dog stor vægt på, at det var spejdernes valg, hvem de ville have – de holdt sig pænt i baggrunden. Men generelt var vi så langt fremme, at vi ikke havde brug for så meget. Jeg tror dog, at de hele tiden var klar til at hjælpe os." (Byggeudvalg)

4.5 Delkonklusion

For at sikre så god en anlægsfase som muligt er det vigtigt, at der er nogle helt konkrete kompetencer til rådighed i byggeudvalget. Disse er: projektledelse, byggefaglige kompetencer og økonomistyring. Samtidig er det nødvendigt med ildsjæle, der er villige til at lægge ressourcer og energi i projektet, og som er indstillet på, at det er en udfordrende proces, der kan slide hårdt på relationerne mellem de personer, der lægger en stor frivillig arbejdsindsats. I anlægsfasen er det risikabelt at satse på en byggeløsning, hvor selvbyg er et bærende element i processen. Erfaringer viser, at det er svært at inddrage forældre medmindre de skal hjælpe med afgrænsede konkrete opgaver, hvor de kan udnytte deres erhvervsfaglige erfaringer.

Lokale- og Anlægsfonden anses som en god og stabil sparringspartner gennem hele byggeforløbet, der har stillet den efterspurte rådgivning til rådighed, men derudover ladet de enkelte grupper styre deres egne byggeprojekter.

5. Brugernes oplevelse af faciliteterne

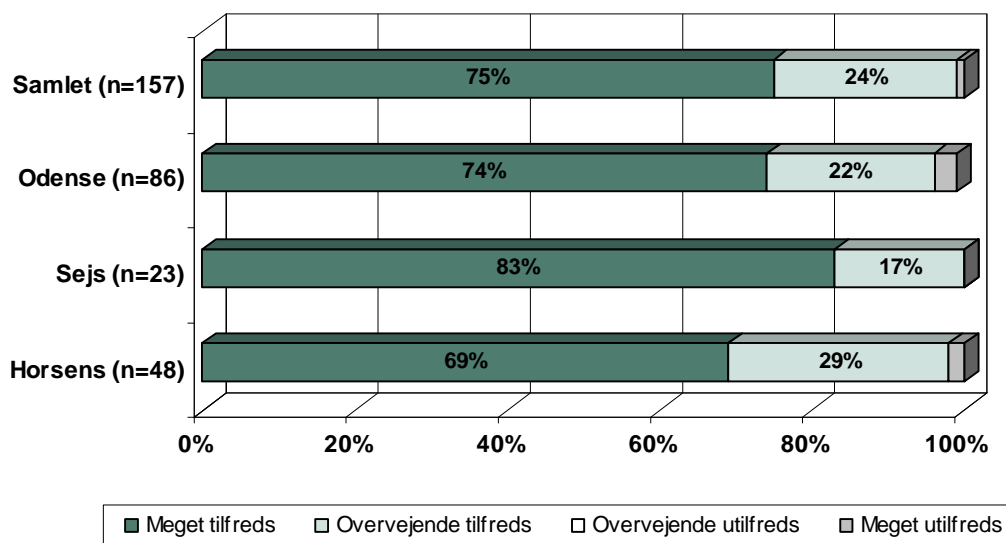
5.1 Faciliteter i spejderhytterne

Dette afsnit fokuserer på de fysiske faciliteter, der er i de tre spejderhytter, samt de primære brugeres vurdering af faciliteterne. De primære brugere dækker over medlemmerne fra de tre spejdergrupper, som har givet deres mening til kende i såvel spørgeskemaundersøgelse som i interview.

5.1.1 Generel tilfredshed

Overordnet set kan det konkluderes, at der er stor tilfredshed med de nye spejderhytter blandt hytternes primære brugere – spejderne. På tværs af alle tre hytter angiver spejderne stor tilfredshed med spejderhytten, og kun få er meget utilfredse. Nedenstående figur viser en oversigt over den samlede tilfredshed:

Figur 5-1: Hvor tilfreds er du samlet set med spejderhytten?

Den store tilfredshed dækker i høj grad over, at spejderne (og deres ledere) føler, at de har fået et sted og nogle faciliteter, som giver dem flere muligheder og større fleksibilitet, når de laver spejderaktiviteter. Samtidig giver byggeriet af en ny hytte et boost til korpssånden og den fællesskabsfølelse, man har i gruppen – dels pga. de fælles prøvelser gennem byggefasen, dels fordi man har noget fælles at være stolte af. I alle tre nyopførte hytter har man prioriteret at lave nogle fællesarealer, der kan udgøre et fælles samlingspunkt for spejderne – og hvis det er aktuelt også deres forældre. På den måde skaber man rammerne for et sammenthold på tværs af aldersgrenene, og det bliver tydeligere for de mindre spejdere, hvilke udviklingsmuligheder der ligger i spejdergruppen, når de ældre spejdere bliver mere synlige.

"Den er stor, og der er plads til rigtig mange spejdere. Så man kan få nye venner." (Spejder)

Blandt ledere og byggeudvalg de tre steder bunder tilfredsheden også i den fremtidssikring, som den nye hytte har givet. Som tidligere beskrevet var kapacitetsproblemer en medvirkende motivationsfaktor til at igangsætte byggeprojektet alle steder, og med nyopførelsen vurderer man, at der er skabt nogle rammer, som kan rumme øget medlemstilgang.

"Den nye hytte giver muligheder! Der er ingen begrænsninger for, hvor store vi kan blive. Vi har ambitioner om, at vi gerne vil være 250 engang, og vi har mulighed for det." (Leder)

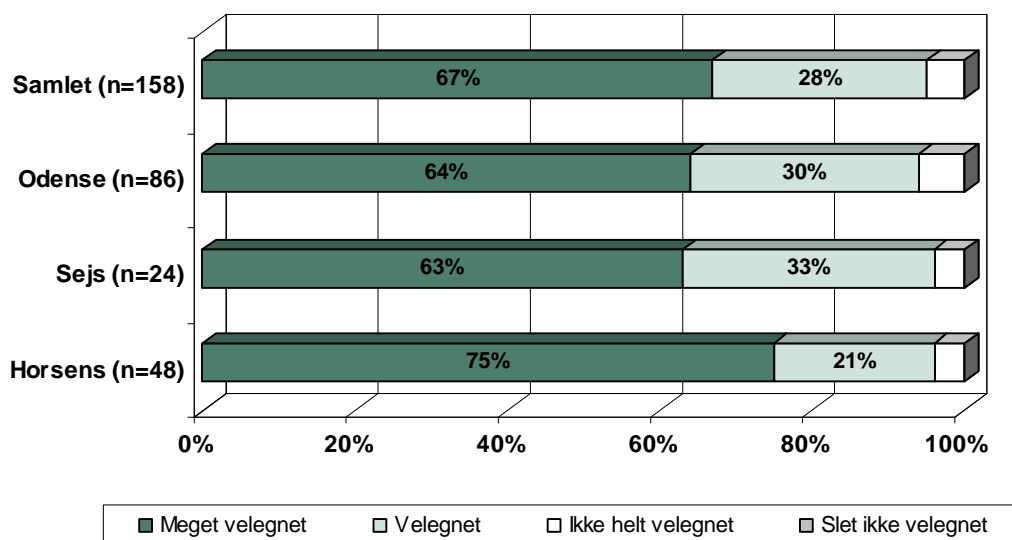
Derudover kan de nye rammer også være medvirkende til at fastholde ledere og evt. tiltrække nye folk til ledergruppen, vurderer man. Den svære rekruttering af ledere er ofte den afgørende grund til, at der må laves ventelister til spejdergruppen, så det har – ifølge spejdergrupperne – stor betydning, at lederne føler sig godt tilpas i de fysiske rammer.

"Som spejderleder har man en anden udstråling, når man er i gode lokaler. Det giver en god korpsånd." (Leder)

"På mange måder er der alle de gevinster, vi har snakket om, og det gør bare spejdergruppen meget moderne. Det har givet det en puls! (...)Det løfter det lige en tand højere op, og selv om det jo også var godt, inden vi fik den nye hytte, så giver det bare noget overskud til at fokusere på det, vi er her for, nemlig selve spejderarbejdet." (Leder)

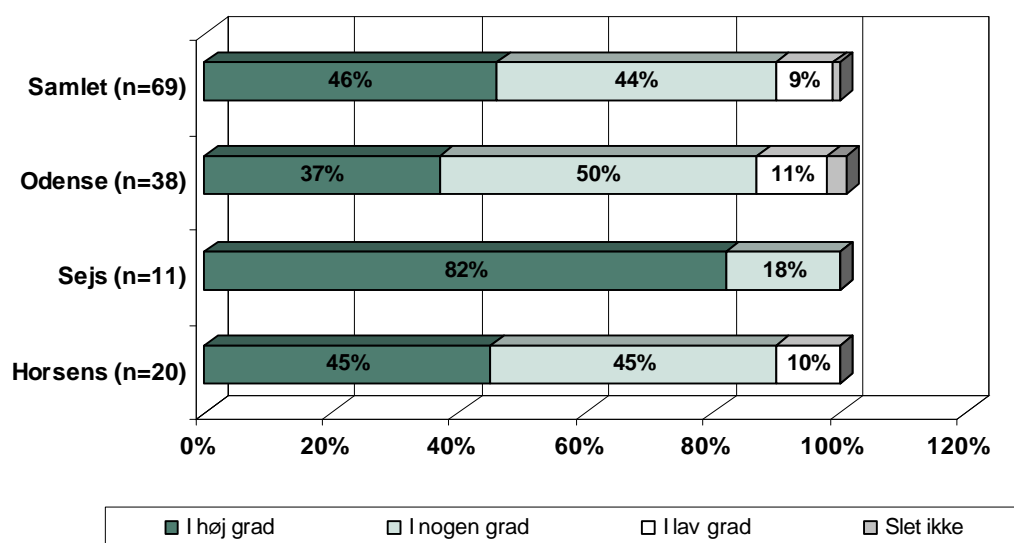
Som forklaring på den høje tilfredshed er naturligvis også, at spejderne simpelthen vurderer, at deres nye hytte er utroligt velegnet til at lave spejderaktiviteter i. Omkring to tredjedele af spejderne mener, at hytten er meget velegnet, og i den resterende tredjedel er der kun få som vurderer, at den er mindre velegnet. I de følgende afsnit vil det blive beskrevet, hvilke elementer/faciliteter, spejderne mener, gør hytten velegnet til spejderaktiviteter.

Figur 5-2: Hvor velegnet synes du, at spejderhytten er til at lave spejderaktiviteter i?

Alle tre steder er det nu ved at være mindst et par år siden, at byggeriet blev taget i anvendelse, og det er endnu længere siden, at de gamle fysiske rammer blev forladt. Derfor er det også kun en lille andel af de nuværende spejdere, som kan forholde sig til, hvilken forskel den nye spejderhytte har gjort. I gennemsnit – på tværs af de tre spejderhytter – synes ni ud af ti, at det er blevet sjovere at gå til spejder. Halvdelen mener endda, at det i høj grad er blevet sjovere. For den resterende tiendedel har det kun i mindre grad gjort en forskel, at der er kommet nye fysiske rammer for deres spejderaktiviteter.

Figur 5-3: I hvilken grad synes du, det er blevet sjovere at gå til spejder, efter at den nye spejderhytte er blevet bygget?

I de følgende underafsnit vil der blive fulgt op på nogle af de forklaringer, der i dette afsnit er fremhævet som årsagerne til den høje brugertilfredshed. Afsnittene er inddelt efter de typer af indendørsfaciliteter, som findes i alle tre hytter.

5.1.2 Fælles samlingssteder

Det fælles samlingspunkt vurderes af både spejdere, ledere og forældre som hjertet i de nye spejderhytter og som værende et væsentligt aktiv for aktiviteter på både en normal spejderaften og i forbindelse med særlige arrangementer, hvor der er inviteret en bredere kreds.

Fællesrummene er dog meget forskellige i de enkelte hytter. I Sejs er det et stort rum centralt placeret i hytten med højt til loftet og et flot kig ud til den omkringliggende skov. I Horsens er det et stort overdækket uopvarmet rum, hvor der brydes med den normale forståelse af ude-/indeaktiviteter, fordi der er mulighed for at have aktiviteter, man normalt kun vil have udenfor, fx bål og pionerarbejde med rafter. I Odense er det en udendørs plankebelagt gård med niveauforskelle, hvor der bl.a. er et ildsted, som er omrammet af resten af hytten.

Fælles for alle grupper er deres tilfredshed med de store rum, og hvad det giver dem af muligheder for at samle alle på en gang.

"Det er dejligt, at vi i vintermånederne ikke er begrænsede af, at vi skal være inde i et opvarmet rum, hvor man kun kan lave indeting, men at vi også kan bygge rafter om vinteren. Vi er ikke låst i nogle aktiviteter, for vi har lys til det hele." (Leder)

"Spejderhytten afspejler det at være spejder her, for vi er funktionelle. Og alle sætter pris på at være udenfor i forhold til før. Området og hytten forbinder udendørs med indenfor. Og terrassen er et godt mellemareal, der forbinder ude og ind, for der er læ, så man bedre kan komme udenfor og lave noget." (Spejder)

"Tanken om, at vi kunne være uafhængige af vejr og vind, var rigtig tiltalende, så vi kunne lave spejderarbejde året rundt. Og så vi kunne være fri for at tage tøjet af de små hver gang vi skulle bevæge os ind og ud." (Leder)

Blandt spejderne er tilfredsheden også stor med fællesarealerne – både de indendørs og de udendørs. Omkring fire ud af fem er tilfredse, mens resten – med undtagelse af et par procent – er overvejende tilfredse med kvaliteten af fællesarealerne.

5.1.3 Gruppeværelser og mødelokaler

I Sejs og Odense har grupperne prioriteret at lave grupperum til de ældste spejdere. Fordelene ved grupperum til de lidt ældre spejdere er bl.a., at det kan give dem et sted, hvor de kan dyrke fællesskabet og det sociale (hvilket ifølge mange i den aldersgruppe er en af væsentligste grunde til, at de bliver ved med at gå til spejder, selv om der er mange andre ting, der i den alder kræver deres opmærksomhed). Derudover giver det dem mulighed for at lave nogle mere udfordrende og tidskrævende aktiviteter, som kan forløbe over en længere periode, og hvor der ikke nødvendigvis skal ryddes helt op efter hvert møde.

Endelig giver de mindre lokaler en mulighed for at splitte gruppearbejde op – for alle aldersgrupper – så hver gruppe kan sidde i fred og ro og løse deres opgaver, hvor man tidligere sad tæt op og ned ad hinanden, hvilket kunne medføre uro og ukoncentration i gruppen.

”Den store forskel er, at vi nu i troppe har vores eget rum. Vi kan jo sådan set svine ud over det hele, uden at det gør noget, og hvis vi efterlader noget på et bord, så kan vi have det i fred.” (Spejder)

”Troppe er her på det samme tidspunkt som os, men vi mærker det ikke rigtigt. For hvis de er her inde ved hytten, har de deres egne lokaler, og så kan vi jo sagtens gå op og lave kaffe. Hytten er så stor, at der kan foregå ti ting, der ikke har noget med hinanden at gøre, samtidigt.” (Spejder)

”Her er der mange flere kroge, spejderne kan være i. Man er sammen, men stadig i forskellige rum og i forskellige situationer. Så man kan lave mange forskellige ting.” (Forældre)

I Horsens, hvor man bevidst har undladt at indtænke grupperum i hytten, beskriver lederne, at de savner nogle afskærmede pladser, hvor der kan laves gruppearbejde. Man har i Horsens mulighed for at inddrage hyttens udlejningsfløj, men reelt set anvendes denne mulighed ikke – på trods af den fleksible indretning i sovesalene – fordi det indebærer besvær ift. rengøring og omstilling af lokalerne, der næsten hver weekend udlejes til private.

”Det kan være en mangel, at vi kun har de to store rum, for vi prøver selvfølgelig at dele det op blandt de enkelte patruljer internt. Og der kan det godt være lidt generende, at vi kun kan dele dem op ved at placere dem i hvert deres hjørne. Der kunne det nogle gange være rart, hvis vi havde flere mindre rum, vi kunne bruge.” (Leder)

Tilfredsheden blandt spejderne med grupperummene er generelt stor. Tre fjerdedele er tilfredse, mens ca. 20 % er overvejende tilfredse med kvaliteten.

5.1.4 Værksted, aktivitetsrum mv.

I to af spejderhytterne er der integreret et værksted/aktivitetsrum i selve spejderhytten, mens man i den tredje spejderhytte har valgt at placere værkstedet i en af de tilhørende bygninger. Den integrerede løsning er der udelukkende positive tilbagemeldinger på, da det er med til at skabe en glidende overgang til de øvrige lokaler i hytterne, så spejderne har en fornemmelse af at være samlet, mens de egentlig laver forskellige aktiviteter.

En overvejelse i forbindelse med opførelsen/indretningen af værkstedet er, at det skal være tænkt stort nok i forhold til gruppen, så aktiviteter kan gennemføres af mange på en sikker og forsvarlig måde. Det er nemlig erfaringen, at der hurtigt sker det, at der bliver fyldt op med redskaber og ting, der laves i forbindelse med værkstedsaktiviteterne (ofte også pga. af manglende depotplads), der gør det svært for spejderne at benytte rummet ordentligt.

”Hvis der var noget, som skulle være anderledes, så skulle det måske være et større værksted, for det er meget populært. Problemet er ikke større end, at man altid kan slæbe tingene med udenfor. Men man kan kun være i selve værkstedet med 2-3 børn. Man kunne måske have integreret værkstedet på en bedre måde i det store rum, så der var bedre adgang for hele gruppen, fx ved at der var lukket af for al det farlige værktøj, der så kunne åbnes for, når der var behov.” (Forældre)

5.1.5 Depotrum

Som også konkluderet i en tidligere evaluering af en række spejderhytter støttet af Lokale- og Anlægsfonden, så er det fælles for alle spejdergrupper, at de ikke har tænkt nok depotplads ind i de nye hytter.³

Den primære årsag til, at depotrummene er for små, er økonomi. Flere steder gives der udtryk for, at man godt vidste, at depotrummene var for små, men at man hellere ville bruge de dyre kvadratmeter på reel aktivitetsplads for spejderne. Konsekvenserne kan imidlertid være, at spejderne får mindre mulighed for at lave aktiviteter, der forløber over flere gange, fordi man ikke har den fornødne opbevaringsplads, ligesom det kan medføre, at redskaber/udstyr ikke bruges i det omfang, der ellers er behov for, fordi det er for svært tilgængeligt i dagligdagen.

Grundet det store udendørsareal, som hytterne er placeret på, er det dog muligt at bygge ekstra depotplads ved siden af hytterne. I Odense har man fx planer om at bygge et nyt stort depot tæt på hytten, i et design der passer til omgivelserne.

"Vi fik ikke skaleret ordentlig op med pulterrum i forhold til hvor meget, man kan bruge. Det er generelt aflæggerplads vi mangler, når ungerne roder. Bygger vi fx sæbekassebiler, så er det over det hele." (Forældre)

"En begrænsning, som ikke direkte har noget med huset at gøre, er, at vi i starten fravalgte at bygge depotplads. Men jeg tror, at det er vigtigt, at vi ikke tænkte depotplads med i selve hytten, for det ville være blevet for dyrt – der er jo ingen grund til, at depotpladsen er designet. Men vi har nok undervurderet behovet for depotplads." (Byggeudvalg)

"Det, vi primært savner, er noget ekstra depotplads, så vi kan få samlet alt vores udstyr. Da hytten stod færdig var vi godt klar over, at der ikke ville være depotplads nok." (Leder)

5.1.6 Køkken, toilet mv.

I alle tre spejderhytter har man sikret sig, at der er praktiske køkkenfaciliteter og gode toiletforhold. Man har på forhånd gjort sig nogle overvejelser om fx krav til køkkenets kapacitet (ift. muligheder for udlejning) og toiletters tilgængelighed (ift. at spejdere skal kunne tilgå dem udefra i forbindelse med de udendørs aktiviteter).

Særligt hvis man påtænker at leje spejderhytten ud til andre, er det vigtigt at gøre sig overvejelser om de krav, det stiller at have fx en børnehave eller en stor privatfest til at bruge faciliteterne.

"Vi har selvfølgelig brug for nogle grundlæggende gode faciliteter. Fx et stort moderne køkken med stor ovn og opvaskemaskine og gode toiletter. Hytten knytter sig ikke så meget til selve spejderarbejdet, men mere til udenomsaktiviteterne der skal til, før man kan tilbyde gode spejderaktiviteter." (Byggeudvalg)

"Det, man kan sige om toilettet, er, at det er rigtig dejligt, at man lige kan gå ind." (Leder)

5.2 Sammenhæng mellem faciliteter

I naturlig forlængelse af Lokale- og Anlægsfondens visioner om multifunktionelle spejderhytter, der er let tilgængelige og fleksible, har der i alle hytterne været fokus på, at det skal være nemt at bruge hytten. Det skal være nemt at tilgå og benytte alle rum, og hytten skal med sin indretning lægge op til aktiviteter og leg.

Derudover har man været meget opmærksom på at sikre en sammenhæng mellem de forskellige lokaler, værksteder, nicher, overdækkede terrasser og basale faciliteter som køkken og toilet, som gør, at folk har en fornemmelse af at være samlet, selv om de beskæftiger sig med vidt forskellige ting. Flere spejdere udtrykker tilfredshed med, at der er plads til fordybelse ét sted, samtidig med at der mulighed for socialt samvær et andet sted i hytten.

³ NIRAS for Lokale- og Anlægsfonden (2009). *Tværgående evaluering af spejderhytter*. http://www.loa-fonden.dk/media/36580/notat_spejderhytter_februar10.pdf

"Der er også en let tilgang til det hele, og det er et hus, der lægger op til, at det skal bruges. Det er praktisk indrettet, og man kan komme udefra og ind i køkkenet og videre på den anden side uden problemer. Alt er nemt tilgængeligt." (Leder)

"De forskellige nicher og rum og de overdækkede arealer, samt køkkenet. Det kan rumme mange, og man kan stadig være i gang med mange ting, uden det bliver for proppet." (Forældre)

"Den bygning, vi har i dag, med sammenhængen mellem det store rum, værkstedet og udendørsrummet, gør, at man kan lave noget fælles." (Leder)

"Vi har en god dynamik mellem de enkelte rum, hvor man kan 'pussenusse' med noget i det store fællesrum, lave det lidt grovere arbejde i værkstedet, og hvis det er nødvendigt kan man gå helt udenfor for at lave det helt grove eller det, der sviner meget. Vi har alle muligheder for at udnytte de rum, vi har." (Leder)

Det vurderes, at særligt de steder, hvor der også er de lidt mindre lokaler/værksteder, som kan bringes i anvendelse, er det lykkedes at skabe bygninger med en naturlig sammenhæng, der sikrer muligheden for udfoldelse af enkeltstående aktiviteter, uden det går ud over den sociale fællesskabsfølelse.

5.3 Forbedringsmuligheder ved de nye hytter

Med så store byggeprojekter, som det har været tilfældet her, vil der naturligvis altid være ting, som kunne være gjort på en anderledes og bedre måde. Det fremmeste tværgående forbedringsforslag, alle grupper er kommet med, er ønsket om mere depotplads. Derudover har der også enkelte steder været problemer med akustikken, hvilket særligt er tilfældet, når hytten er tæt på sin maksimale kapacitet ved større arrangementer.

Derudover savner flere brugere – både spejdere og øvrige brugere – at der er bedre muligheder for indendørs soveplads, hvilket naturligvis ikke gælder i Horsens, hvor der er tre sovesale. Bedre overnatningsmuligheder vil formentlig give mulighed for at tiltrække andre brugergrupper, men det er også værd at bemærke, at det tager meget plads, medmindre, der laves en fleksibel løsning.

"Og akustikken er ikke specielt god, lyden bliver meget hård, når man er her, så selvom der er dæmpeplader virker det ikke så godt." (Forælder)

"Så der kunne måske være flere muligheder i hytten, hvis der blev lavet nogle sovemuligheder. Det kunne måske være praktisk/eftertragtet, hvis man kan leje den ud med sovepladser." (Forælder)

5.4 Delkonklusion: Nye faciliteter giver nye muligheder

Samlet set kan det konkluderes, at tilfredsheden med de nye fysiske rammer blandt spejderhytternes primære brugere er rigtig stor. Spejderne vurderer samstemmigt, at deres spejderhytte er et godt sted at være, og at den egner sig godt til at gennemføre spejderaktiviteter i og omkring. Da det efterhånden er flere år siden, at spejdergrupperne fraflyttede deres gamle hytter, er andelen af spejdere, som har et sammenligningsgrundlag ikke så stort, men blandt de spejdere, som kan huske de tidligere fysiske rammer, mener omkring halvdelen, at det i høj grad er blevet sjovere at gå til spejder, efter den nye hytte er blevet opført.

"Jeg tror, at man kan lave mange flere arrangementer, der er rettet ud mod lokalområdet, som fx Skt. Hans. Det trækker mange fra lokalområdet til, så man lukker sig ikke bare ind i sig selv, man gør meget for at åbne op." (Forælder)

Der var ting, vi ikke ville kaste os ud i, som fx Skt. Hans, fordi vi fx ikke havde så god adgang til køkken." (Leder)

Hytternes centralt placerede fællesarealer har stor kapacitet og kan samle hele spejdergruppen og nævnes sammen med den gode sammenhæng mellem lokaler/faciliteter som de væsentligste styrker ved de indendørs fysiske rammer. Der er dog også forbedringspotentiale, og særligt manglen på depotrum fremhæves som en gene i hverdagen.

"Men det er jo sjovere at lave fælles aktiviteter, når der er ordentlige forhold. Den er også bedre til at samle forældrene, for vi er jo lidt luksusdyr." (Forælder)

Alle grupper nævner muligheden for at lave store arrangementer, hvor man samler flere på en gang, som en af de mange ekstra muligheder, man har fået grundet de nye faciliteter. De nye fysiske rammer gør – særligt i samspil med udearealerne – også, at lederne i højere grad end tidligere får mulighed for at tænke aktiviteter, der kombinerer udeliv og indendørs aktiviteter. Flere af spejderne kommenterer, at de synes, deres ledere i højere grad laver sjove spejderaktiviteter, fordi de nu har flere muligheder for at inddrage udearealerne uden at skulle bruge det halve af aftenen på transport.

"Tidligere var det sådan, at man skulle gå et godt stykke for at komme rigtig ud i naturen. Meget tid kom derfor til at gå med transport frem og tilbage, og det er jo ikke sjovt." (Forælder)

6. Den multifunktionelle spejderhytte: Flere brugergrupper under samme tag

6.1 Tiltrækning af øvrige brugergrupper

Som nævnt i indledningen er noget af det, der kendetegner 'den nye generation' af spejderhytter, at de har et multifunktionelt præg – forstået på den måde, at samme lokaler/faciliteter skal kunne bruges til *forskellige aktiviteter af forskellige brugergrupper*. En af forventningerne fra Lokale- og Anlægsfonden til de støttede spejderhytter var således, at det – ved at tænke multifunktionalitet ind helt fra projekteringsfasen – ville blive muligt for flere forskellige brugergrupper at få gavn af hytterne.

6.1.1 Inddragelse af øvrige brugergrupper forud for byggeriet

Byggeudvalg og spejderledere i alle tre spejdergrupper har forud for byggefasen gjort sig nogle tanker om, hvilke potentielle brugere der kunne være til deres hytte. Selv om ingen af spejdergrupperne aktivt har inviteret potentielle brugergrupper til at være med til at træffe afgørelse om indretning, anskaffelse af udstyr og oprettelse af særlige faciliteter, så har de dog – i forskellig udstrækning – inviteret lokale foreninger og institutioner til at komme med inputs til, hvad der skulle til for at de ville benytte spejderhytten. I to af spejdergrupperne var der tale om en uformel dialog om, hvilke muligheder de øvrige brugergrupper kunne se i en ny spejderhytte, mens der i den tredje spejdergruppe blev inviteret til en decideret proces, hvor den lokale skole og SFO, de lokale dagtilbud og et par enkelte foreninger fik mulighed for at tilkendegive deres ønsker til byggeriet. Denne inddragelsesproces blev der taget rigtig godt i mod fra de potentielle brugergrupper i lokalområdet, og det må også vurderes som en af de væsentligste grunde til, at spejderhytten i dag bruges i dagtimerne af en række af lokalrådets dagtilbud og skoler.

"Jeg synes, inddragelsesfasen var en spændende proces. Vi følte os meget privilegerede: Tænk sig, at vi var inviteret med til at få indflydelse på byggeriet. Det var ikke bare sådan, at vi fik tilbuddet om at benytte det, når det nu stod færdigt. Vi blev reelt inddraget og lyttet til. På skolen har vi senere skullet gennemføre en ombygning, og her benyttede vi os – inspireret af spejderhyttebyggeriet – af en lignende proces." (Anden brugergruppe)

Der er stor forskel på, hvordan de enkelte grupper har reklameret for sig selv – efter byggeriet stod færdigt – og i hvor høj grad de har markedsført deres hytte. Nogle af de konkrete tiltag, der er foretaget for at tiltrække nye brugergrupper, er at invitere ledere for de nærliggende institutioner forbi, så de med egne øjne kan se, hvad spejderne tilbyder. I et enkelt tilfælde har den nybyggede spejderhytte også været med på en "turné" arrangeret af kommunen, hvor kommunens foreninger fik lejlighed til at komme rundt og se nogle af de faciliteter, som findes i kommunen.

"Vi er blevet bekendt med huset via mund til mund. Derudover arrangerede kommunen på et tidspunkt en fælles bustur for alle kommunens foreninger, hvor man kørte rundt til mange af de steder og faciliteter, man har i kommunen." (Anden bruger)

I spejderhytternes byggeudvalg understreger man dog, at det at markedsføre hytterne er en løbende proces, der skal afsættes ressourcer til, hvis man vil gøre sig forhåbninger om at tiltrække og fastholde andre brugere.

6.1.2 Hvilke brugergrupper har glæde af de tre spejderhytter?

De brugergrupper, som udover spejderne, benytter sig af de nye spejderhytter, kan inddeles i to overordnede kategorier. Den ene er offentlige institutioner – dagtilbud, skoler og SFO'er - der lejer sig ind på mere eller mindre permanent basis i dagtimerne på hverdage. Typisk anvender de hytten hver dag i en sammenhængende periode, og det er primært udearealerne samt basisfaciliteter som køkken og toiletter, de bruger. Den anden kategori af brugere er foreninger og privatpersoner, der lejer sig ind til enkeltstående arrangementer – typisk på aftener og i weekender. I ingen af de tre hytter er det lykkedes at få foreninger tilknyttet på fast basis, hvilket naturligvis også skal ses i sammenhæng med, at spejderhytten i de tidsintervaller i løbet af ugen, som kunne være interessante for andre foreninger, anvendes af spejdergrupperne selv.

Nedenfor er en kort gennemgang af, hvilke øvrige brugergrupper end spejdere, der benytter sig af de tre hytter:

- § I Horsens, hos Erik Møved Gruppen, er udlejningen af hytten til private arrangementer en vigtig del af hyttens økonomiske grundlag, og udlejningsdelen fylder meget i den daglige drift. En fløj af spejderhytten er derfor indrettet med sovesale med køjesenge, som kan bruges i udlejningsøjemed. Hytten kan lejes ud til alle, og den anvendes både af privatpersoner og af foreninger, som fx spejdergrupper, til weekendture og sommerlejre. I enkelte tilfælde lejes hytten også ud på hverdagsaftener, hvilket betyder, at spejderne enten skal lave udendørsaktiviteter eller tage på ture uden for området. Spejderhyttens størrelse muliggør dog i de fleste tilfælde, at lejere kan være i hytten samtidig med, at der afholdes spejdermøder. Den lokale skole og flere dagtilbud i området benytter sig også periodevist af hytten.
- § I Odense, hos Stjernegruppen, har man også ambitioner om at tiltrække andre brugergrupper, og fokus er på at drive hytten som et friluftscenter, hvor andre aktiviteter, der har med udelivet at gøre kan finde sted. I forlængelse af dette bruges hytten også til et årligt outletmarked for friluftsudstyr. Derudover har de også en række åbne arrangementer, men det er kun ledere i spejdergruppen, som kan låne hytten til private arrangementer. Spejderhytten anvendes også af friskoler og lokale dagtilbud lige som den bruges som lejrskole. Den lokale skole og flere dagtilbud i området benytter sig også periodevist af hytten.
- § I Sejs Gruppen anvendes hytten sjældent af foreninger eller privatpersoner, da man også her har et princip om, kun at udleje hytten til private formål, hvis det er til en spejdeleder fra gruppen. Til gengæld anvendes hytten af en række dagtilbud fra lokalområdet lige som den lokale skole også hyppigt anvender hytten som base for udeaktiviteter.

Grundet de multifunktionelle installationer og de store forhold, der er i hytterne, kan de henvende sig til mange forskellige brugergrupper, som det også fremstår af ovenstående oversigt. Særligt de offentlige institutioner har spejderne dog stor gavn af at samarbejde med. Fordelen er, at disse brugergrupper kan benytte hytten i de tidsrum i dagtimerne, hvor hytten alligevel står tom. Samtidig giver hytterne de lokale dagtilbud nogle muligheder, mange af dem ikke har til dagligt. Derfor er det en stor gevinst for begge parter.

"Børnehaverne kommer her i stedet for at tage ud i en skov. De vil rigtig gerne være udenfor, og så er der jo et privilegium, at de kan komme på toilettet og komme i læ." (Byggeudvalg)

Pædagoger og lærere fra dagtilbud og skoler bruger hytterne som base, selv om de fleste aktiviteter foregår uden for, hvor børnene kan lære og lege i naturen. Udover basal naturformidling, så vurderer flere børnehavepædagoger, at det at skifte miljø giver rig mulighed for, at børnene kan opbygge kendskab til hinanden på en anden måde, end de er vant til, og udvikle sociale færdigheder og knytte nye venskaber, fordi de mødes i nye sammenhænge.

"Der er meget naturformidling i det: Vi finder materiale i naturen, som kan bruges til leg og til at blive klogere på naturen." (Anden bruger)

"Børnene får et afbræk i dagligdagen, gode naturoplevelser, kendskab til natur, de udvikler kreative ting, og gør sig nogle tanker omkring, hvad man kan beskæftige sig med, hvis ikke man har det normale legetøj ved hånden." (Anden bruger)

"Vi ligger inde på "stenbroen", så vi synes bare, det er godt at komme lidt ud i naturen." (Anden bruger)

Alle tre spejdergrupper har også god erfaring for at udleje hytten til andre spejdergrupper, som af indlysende grunde finder spejderhytterne særligt velegnede til de aktiviteter, de ønsker at lave på fx weekendture og sommerlejr. De tre udlejningsansvarlige får meget positive tilbagemeldinger, når de har lejet hytterne ud til andre spejdergrupper, der typisk er meget imponerede over de muligheder, den nye hytte bringer med sig.

"Vi anvender det hele. Særligt det store rum – centralt i huset – er anvendeligt til utrolig mange ting. Det er rigtig godt gennemtænkt! Man kan lave alt, fx gå på stylder, bygge rafter, sidde ved bål, lave papirklip. Kort sagt: Alt er muligt! Men vi er også rigtig glade for kapaciteten på både spiseplads og køkken. Det betyder meget." (Anden bruger)

Selv om hytterne som regel er meget forskellige fra de faciliteter som lejere, der kommer fra andre spejdergrupper, er vant til, så bliver ændringerne taget godt imod, og det er den generelle opfattelse, at spejderhytterne godt kan bevare deres intimitet og særlige spejderhytteidentitet på trods af ændringerne.

"Det er et tidssvarende spejderhus med masser af muligheder, og det lever på den måde fint op til mine forventninger om, hvad et spejderhus kan være. Bare det, at der fx er trådløs internet, vidner om dette." (Anden bruger)

6.1.3 Løbende samarbejde og forventningsafstemning

Som tidligere nævnt, har byggeudvalg og ledere fra alle tre spejdergrupper været i dialog med potentielle brugergrupper forud for selve byggefasen. Dialogen har dog ikke udmøntet sig i konkret samarbejde ift. hverken byggeri eller drift af spejderhytten. De tre spejderhytter er derfor fuldt ud selvstyrede af spejderne – eller i et enkelt tilfælde af en selvejende fond med personsammenfald med spejderne – og det er ifølge byggeudvalg og ledere i alle tre spejdergrupper den eneste bæredygtige løsning. Et af byggeudvalgene forsøgte i opstartsfasen at lave konkrete aftaler med andre brugergrupper, der skulle lægge op til mere forpligtende samarbejde, men efter byggeriet stod færdigt, var der ingen af disse aftaler, som blev til noget.

"I forbindelse med ansøgningen skulle der være multifunktionelle rum, så vi gjorde en del ud af at snakke med potentielle samarbejdspartnere, som fx skoler, børnehaver, øvrige institutioner og rollespilsforeninger. Vi fik lavet hensigtsrklæringer omkring samarbejde, men dem, vi snakkede med, var aldrig med i planlægning af selve hytten, og hele hytten har vi bygget selv. Og da huset stod færdigt, viste samarbejdsaftalerne sig ikke at være noget værd." (Byggeudvalg)

Generelt vurderes samarbejdet mellem spejdergruppen og de øvrige brugergrupper dog som værende vel fungerende, og der synes generelt at være en gensidig forventningsafklaring om, at aktiviteter planlægges og afholdes ud fra præmisser fastsat af spejdergrupperne.

"Samarbejdet går gnidningsfrit. Der er også et vist personsammenfald mellem lærerkollegiet og spejderkorpset. Vi har et godt løbende samarbejde og oplever stor imødekommenhed. Vi har rimelig nemt ved at komme til i spejderhytten, når vi vil. Vi er også som regel fleksible og planlægger undervisningen efter, hvornår det kan lade sig gøre at komme derop." (Anden bruger)

I samtlige hytter er der opsat en række retningslinjer for, hvordan samarbejdet med øvrige brugergrupper skal foregå, og hvad brugere af hytten kan og ikke kan. Der er flere steder fokus på, at hytterne primært er for spejdere og forbeholdt spejderarbejde, og at faciliteter, indretning mv. skal afspejle dette. Derfor skal hytterne fx heller ikke omdannes og indrettes som små børnehaver, selv om hytterne i dagtimerne bliver brugt af børnehalebørn. Det er altså som udgangspunkt de øvrige brugere, der skal tage hensyn til spejdernes virke og ikke spejderne, som skal tage hensyn til de andre brugere.

"Vi underlægger os deres orden. De passer meget på hytten, så vi passer på ikke at overskride deres grænser. Det fylder meget, hvad vi må og ikke må. Men det, synes jeg, egentlig også er ok. Det er ikke sådan, at de kommer og spørger os, hvad der kunne gøre det endnu bedre/nemmere for os. Men vi er også bare tilfredse med at have muligheden." (Anden bruger)

"Vi har brugt en konstruktion, hvor vi har formået at sætte nogle klare rammer op for, hvordan man bruger hytten, og hvordan man skal opføre sig. Disse rammer gælder for alle brugere af huset, og så er det lige meget, om man er spejderleder eller leder i børnehaven. Der er fx meget klare regler om rengøring og om, hvordan man må færdes i området." (Spejderleder)

De klare retningslinjer for, hvilke præmisser der skal overholdes ved lån/leje af spejderhytterne, vurderes ikke som afskrækkende på de øvrige brugergrupper, og der er generelt en stor forståelse for, at man ønsker at bevare spejderhyttepræget, selv om man inviterer andre brugergrupper inden døre. Derudover oplever de øvrige brugere, at der også bliver taget hensyn til dem, ved at de fx får tildelt en hytte eller et skab, hvor de kan have deres ting, eller at spejderne laver ting, som kan komme de øvrige brugergrupper til gode.

6.2 Udfordringer ved at integrere øvrige brugergrupper

I spejdergrupperne vurderer man ikke, at der er de store udfordringer forbundet med at låne/leje hytten ud til offentlige institutioner, som fx dagtilbud og skoler, da spejderhytternes faciliteter som udgangspunkt passer til denne brugergruppes ønsker og behov, og da de benytter den i de tidsintervaller, spejderne ikke er der.

De lidt større udfordringer opstår, når hytten skal lejes ud til privatpersoner. Det skyldes primært, at privatpersoner og foreninger stiller nogle andre krav og ofte har brug for lokaler om aftenen eller i weekenden, hvor spejderne også selv har aktiviteter. Udlejning til disse grupper kan i visse tilfælde medføre, at spejderne ikke kan bruge – eller vurderer, at det er for besværligt at bruge – hytten og dets faciliteter på den måde, de ideelt set gerne ville. Fx er der i en hytte en fløj med sovesale – indrettet som fleksible rum – der i princippet muliggør spejderaktiviteter i hverdagen og udlejning i weekenden. Men fløjen med sovesale benyttes ikke i det daglige spejderarbejde – selv om både spejdere og spejderledere vurderer, at der er et behov for lokaler til gruppearbejde og andre holdaktiviteter – da omstillingen fra sovesal til grupperum tager tid og fordi det vil medføre ekstra omkostninger til rengøring, hvis spejderne anvender lokalerne i hverdagen. Derudover betyder udlejningen til andre brugergrupper, at der altid stilles krav til spejderne om, at de skal pakke deres redskaber og påbegyndte gøremål væk hver gang, så spejderhytten har en standard, der gør, at den kan udlejes. Det medfører også i enkelte tilfælde, at der er udstillet færre 'spejderartefakter' (bannere, flag, billeder, skulpturer), da opstilling af sådanne artefakter kræver mere rengøring.

"Det har også den praktiske betydning, at jo mere vi hænger op, desto mere skulle der gøres rent og vedligeholdes. Den gamle hytte havde på sin vis sin charme, som ikke helt er her. Det her er mere et typehus, hvorimod det andet havde flere historier hængene på væggene." (Spejderleder)

De andre brugere af spejderhytterne kan også opleve det som begrænsende, at de skal dele faciliteterne med andre, da det medfører, at de ikke kan gennemføre længerevarende aktiviteter, som strækker sig over flere dage.

"Det er begrænsende, at alt skal ryddes frem og tilbage, fordi der ikke er plads til lægge noget til side. Alle aktiviteter skal afsluttes inden for en dag, og børnene kan ikke glæde sig over, at bygge noget op over flere dage." (Anden bruger)

I forhold til udlejningsproblematikken så har man enkelte steder det princip, at lejes hytten ud til andre brugere på en dag, hvor der er spejderaktiviteter, så går en del af lejeindtægterne til de spejdere, det går ud over, som derefter har muligheden for at lave nogle særlige aktiviteter.

"Jeg har oplevet en enkelt gang, at hytten var lejet ud mens vi var her, men så tog vi bare ud og fange krabber i stedet for, og det var jo sjovt." (Spejder).

6.3 Fordele ved at integrere øvrige brugergrupper

"Vi får mange spontane tilbagemeldinger som fantastisk, godt arbejde og sådan. Det er en positiv spiral, hvor vi er inde i en god cirkel. Vi får flere medlemmer, de snakker med nogen, der gerne vil være spejdere, og det siger de videre til andre. På den måde bliver vi bliver mere kendt." (Byggeudvalg)

Ovenstående citat viser med al tydelighed, at spejdergrupperne opnår andre gevinster end de økonomiske i form af lejeindtægter. Alle tre spejdergrupper giver udtryk for, at udlån/udlejning til andre brugere giver reklaime til hytten og medfører at fx børn fra skoler og børnehaver lærer spejderhytten (og spejderaktiviteter) at kende. Denne øgede opmærksomhed og goodwill omkring hytterne, kan i høj grad være med til at tiltrække nye spejdere til gruppen. I to af hytterne har man noteret sig en markant medlemsfremgang efter ibrugtagelsen af de nye hytter, hvilket selvfølgelig sagtens kan skyldes de forbedrede fysiske rammer alene, men også kan skyldes at andre brugergrupper har fået øjnene op for spejder- og udelivet ved deres besøg i hytten.

"Det er en slags koloni, som institutioner ellers ikke har råd til nu om stunder. Men jeg tror nu også, det er en god fidus for spejdergruppen, da vi gennem årene har leveret en del spejdere til dem. Når børnene prøver at snitte pinde, være ude og lave bål på vores ture, så får de måske smag for mere og fortsætter hos spejderne." (Anden bruger)

"De er gode til at have for øje, at alle i lokalsamfundet skal have glæde af deres hytte." (Anden bruger)

"Det er et rigtig godt aktiv for området. Jeg går ind for, at man har de her multifunktionelle ordninger, så gode faciliteter ikke står tomme, når de ikke bliver brugt." (Anden bruger)

"Forældrene har fået øjnene op for det flotte spejderhus, der ligger dér mellem træerne, og de er glade for at se, at deres børn rører sig i naturen og har det sjovt." (Anden bruger)

6.4 Delkonklusion

Samlet set kan det konkluderes, at de tre spejderhytter i nogen grad er lykkedes med at tiltrække øvrige brugergrupper til spejderhytterne. Det er primært offentlige institutioner som dagtilbud, skoler og SFO'er, der benytter sig af hytterne og naturarealerne omkring hytten, da deres behov som oftest ligger i dagtimerne, hvor hytterne alligevel står tomme.

Det er i mindre grad lykkedes de tre spejdergrupper at få engageret sig med lokale foreninger – der har samme formål om udeliv – og som på mere fast basis ville kunne gøre brug af faciliteterne. En af forklaringerne er, at kapaciteten i spejderhytten ofte er fuldt udnyttet på hverdageftermiddage og –aftener, mens en anden forklaring er, at der er blevet gjort for lille en indsats i målrettet markedsføring af hytten og dets faciliteter.

Det skal også nævnes, at der er visse omkostninger forbundet med at dele faciliteter med andre brugergrupper. I de fleste tilfælde kræver det, at materialer og udstyr mv. skal findes frem og lægges tilbage fra gang til gang, hvilket kan sætte nogle begrænsninger for enkelte aktiviteter. Derudover kan det føles som besværligt at skulle koordinere, hvis de øvrige brugere ønsker at bruge faciliteterne på samme tid. Alle tre steder er udearealerne så store og spændende, at spejderne sagtens – for en enkelte aften eller to – vil kunne undvære at være i hytten, men det vil også betyde mindre frihed til at kunne planlægge aktiviteter selv og improvisere efter fx vejforholdene.

Endeligt skal det understreges, at der naturligvis er en masse fordele ved at invitere andre brugergrupper ind i hytten, hvilket man i alle tre spejdergrupper er meget bevidste om og også i større eller mindre udstrækning har gjort en indsats for at få. Ved at komme i spejderhytten kan både børn, der ikke i forvejen er medlemmer af spejdergruppen, og deres forældre få øjnene op for, hvilke muligheder ude- og naturliv i spejderregi rummer, hvilket kan være med til at sikre "fødekæden" for spejdergruppen de næste mange år.

7. Udearealernes betydning: Spejderliv er fri-luftsliv

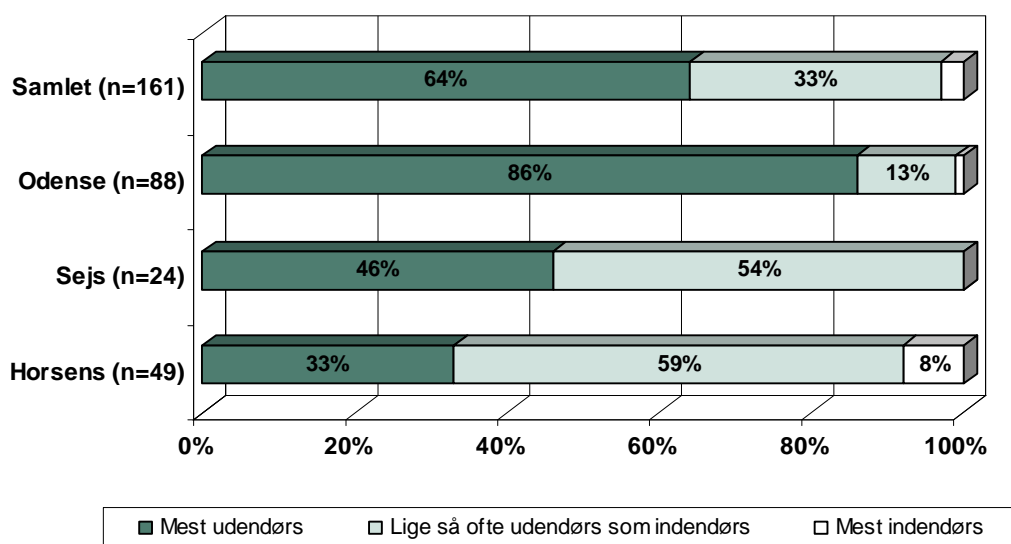
7.1 Udendørs faciliteter

En fælles konklusion for de tre spejdergrupper i forhold til deres byggeprojekt er, at hytten kan være nok så flot, god og velindrettet, men hvis ikke den ligger i – og er tænkt ind i – de omkringliggende naturomgivelser, så kan det hele være lige meget. Udearealer vurderes af både spejderledere og byggeudvalg som afgørende for spejderarbejdet, fordi størstedelen af de aktiviteter, der gennemføres, foregår udenfor. Det kunne fx være pionerarbejde/raftebygning, bål, løb, telt, orientering, leg og meget andet. Dette er aktiviteter, hvor gode udearealer er centrale.

”Det har stor betydning, at man kan lære så mange ting, når man er udenfor – man kan jo ikke lære at binde knob, ved at binde indenfor – man lærer det først, når der er to rafter, der skal bindes sammen.” (Spejder)

Figuren nedenfor illustrerer, at to tredjedele af spejderne vurderer, at aktiviteterne primært foregår udendørs, når de er til spejder. Kun et fåtal – og det er særligt de yngste spejdere – vurderer, at spejderaktiviteter foregår mest indendørs.

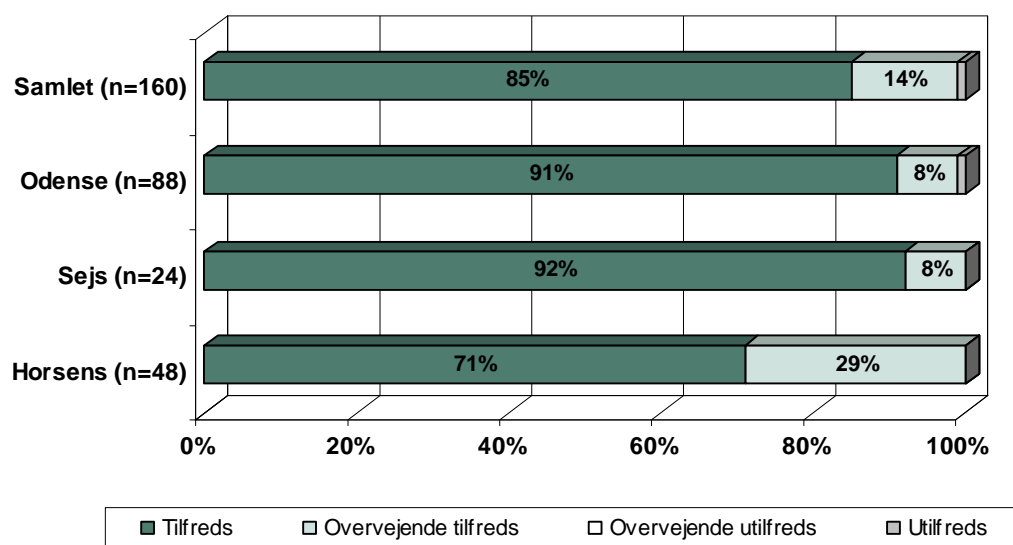
Figur 7-1: Når du er af sted til spejder, hvor foregår aktiviteterne så primært?

7.1.1 Generel tilfredshed

Som figuren nedenfor viser, så er der i alle tre spejdergrupper stor tilfredshed med kvaliteten af de udendørsarealer, der omkranser spejderhytterne. Stort set alle angiver at være tilfredse, mens den resterende andel er overvejende tilfreds.

Figur 7-2: Hvor tilfreds er du med kvaliteten af jeres udendørsarealer?

De uddybende interviews har vist, at det der særligt lægges vægt på i bedømmelsen af udearealerne er:

- § Variation i den natur, der er omkring hytten: Åbne engarealer sammenholdt med adgang til skov giver spejderlederne flere muligheder for at udfordre spejderne. Samtidigt giver det spejderne mulighed for at sprede sig over arealet, så flere grene og grupper kan være ude og lave forskellige aktiviteter samtidigt.
- § Tilgængelighed til hytten. Alle hytter er centralt beliggende i forhold til deres brugere og er tilgængelige for både børn, der selv cykler til spejder, og for børn, som bliver bragt i bil af deres forældre.

Ingen af de tre spejdergrupper har fundet det nødvendigt at ændre væsentligt på de grunde, de har købt. Og de få ændringer, som er gennemført, knytter sig ikke til de konkrete spejderaktiviteter.

"Det var nødvendigt, at der blev etableret en vendeplads, hvor forældrene kan sætte deres børn af og hente dem igen. Specielt naboerne var bange for, at der ville opstå kaos, og det ville der også, hvis alle kørte op til hytten." (Ledere)

7.1.2 Fælles samlingssteder

Da så mange aktiviteter foregår udendørs, kendetegner det udearealerne alle tre steder, at man har tænkt i at indrette nogle fælles samlingspunkter udendørs, der er logiske for spejdergrupperne at bruge. Grupperne har i høj grad taget udgangspunkt i steder på grunden, hvor det falder naturligt at lave fx bålplads, som eksempelvis i en fordybning eller i en lysning.

I den arkitektoniske udformning af hytterne er der også indtænkt udendørs samlingssteder i forlængelse af hytterne. Der er oftest tænkt strategisk i forhold til læ og sol, så det er muligt at være udenfor uanset vind og vejr, men de er også tænkt i forhold til hyttens indretning og kapacitet. I Stjernegruppen i Odense er deres fælles samlingssted placeret centralt midt i hytten, som en åben gård med et ildsted, der binder de forskellige faciliteter sammen. I Sejs Gruppen er de udendørs samlingssteder overdækkede terrasser, i samme plan som huset, hvilket gør det nemt at benytte dem i forlængelse af det andet arbejde, der sker omkring hytten, og i Erik Menved Gruppen i Horsens er der opbygget sidepladser som i et amfiteater, hvor alle spejderne kan mødes på én gang. De fælles samlingssteder er derfor med til at binde ude- og indearealerne sammen.

"Bygningen gør, at man har mest lyst til at være udenfor – det udenfor drager. Når forældrene kommer, så går de lige ind og kigger, men selv i dårligt vejr står de udenfor under halvtaget." (Forælder)

7.2 Sammenhæng mellem ude- og indefaciliteter

I det daglige spejderarbejde i de tre grupper bevæger både ledere og spejdere sig meget ind og ud af spejderhytten, da mange aktiviteter kræver omstilling og fleksibilitet, fordi både hytte og udearealer bringes i spil. Dette kræver naturligvis god sammenhæng mellem inde- og udefaciliteter, hvilket vurderes at være tilfældet i alle i tre spejderhytter.

"Det er meget nemt at bevæge sig rundt, fx fra køkkenet, hvor man laver snobrødsdej, til udenfor og finde pinde, til hen til bålet. Der er en meget nem logistik hele vejen gennem huset. Så jeg tror egentlig mere, vi tænker hytten som et overdækket uderum." (Leder)

For at lette overgangen mellem ude og inde er der i alle hytter taget hensyn til, at spejderne skal kunne bevæge sig indenfor uden at tage støvler og jakker af. Ved at fjerne barriererne for overgangen fra ude- til indearealer og omvendt, så bliver det nemmere at integrere ude- og indearealerne i spejderarbejdet. Det bliver fx nemmere at opstille en post indenfor eller at tage udearbejde med indenfor, hvis børnene ikke skal tage hensyn til, om de sviner eller ej, eller ikke behøver tage overtøjet af. I det arkitektoniske er der også indtænkt mange muligheder i forhold til at åbne op udadtil. I alle tre hytter er der store partier, der kan åbnes, så skellet mellem inde og ude opløses.

"Jeg føler, at der er en god sammenhæng. For der er ligesom en entre henne ved buen, og så er man indenfor. Men hvis man så skal dybere ind i hulen, så kan man åbne dørene, og så er det ligesom et stort fælles rum – det giver en god sammenhæng." (Leder)

7.3 Mangler ved nuværende udefaciliteter

På trods af, at der er investeret rigtig mange ressourcer i de nye hytter, er der ikke brugt mange penge på at ændre på udearealerne, selvom det er der, spejderne er mest. Det skal dog også ses som udtryk for, at der ikke har været det store behov for at ændre på eller tilpasse de udendørs arealer, der er. De konkrete forbedringsønsker, der trods alt nævnes, er ting som shelters og etablering af små samlingssteder fordelt ud på grunden samt lys på gangstier omkring hytten. I en af spejdergrupperne udtrykkes der også ønske om at etablere eksempelvis udendørs fitness og opsætte en træ-klatrebane.

Når tilfredsheden med udearealerne er så stor, som den er, på trods af, at der ikke er sket de store ændringer, så skyldes det i høj grad, at grundene i sig selv har så meget at byde på med varieret landskab og store vidder. Det har altså meget stor betydning, at hytten placeres på en god grund, der i sig selv lægger op til spejderarbejde. I alle tre spejdergrupper har man oplevet, at man er blevet betydelig bedre til at udnytte naturen og inddrage den i spejderaktiviteterne.

"Tidligere når man lavede juledekorationer skulle man have styr på alt. Her kan de selv gå ud og skaffe det der skal bruges. Vi kan derfor bedre knytte naturen til de opgaver, vi laver." (Leder)

7.4 Delkonklusion: Nye aktiviteter og muligheder i spejderhytten

I forbindelse med etableringen af en ny spejderhytte er det vigtigt, at byggeriet finder sted på en god stor grund, der er nem at komme til for spejderne, og med et varieret landskab, der kan udfordre spejderlivet. Hvis det er en god grund, der bygges på, vil spejdergruppen ikke nødvendigvis skulle bruge midler på at forbedre grunden, da spejderarbejde – ifølge de interviewede spejdergrupper – i bund og grund kun kræver rig natur og mulighed for at fordele sig, så forskellige grene kan lave forskellige aktiviteter.

Det er til gengæld vigtigt at bruge midler på at lave en hytte, hvor det er nemt at bevæge sig ud og ind. Det er til stor gavn for grupperne, at de fx ikke skal bruge energi på at tage overtøj af, når de bevæger sig ind og ud, eller hvor man gerne må svinde indenfor, når vejret er for hårdt.

De nye store udefaciliteter åbner op for en mængde aktiviteter, som spejdergrupperne ikke på samme vis kunne udføre tidligere. Det er blevet nemmere at udføre de klassiske spejderdiscipliner som raftebygning, orientering med kompas, bål osv., men ved at have så nem adgang til naturen, er det med til at forbedre de spejderaktiviteter, som gennemføres – bl.a. fordi det gør det nemmere for lederne at lave spændende oplevelser og udfordringer.

"Det er efterhånden kun vores egen fantasi, der sætter grænser for, hvad vi kan lave." (Leder)

8. Bilag I: Metode

I dette bilag beskrives evalueringens design og metodiske fremgangsmåde, herunder dataindsamlingen og analysen.

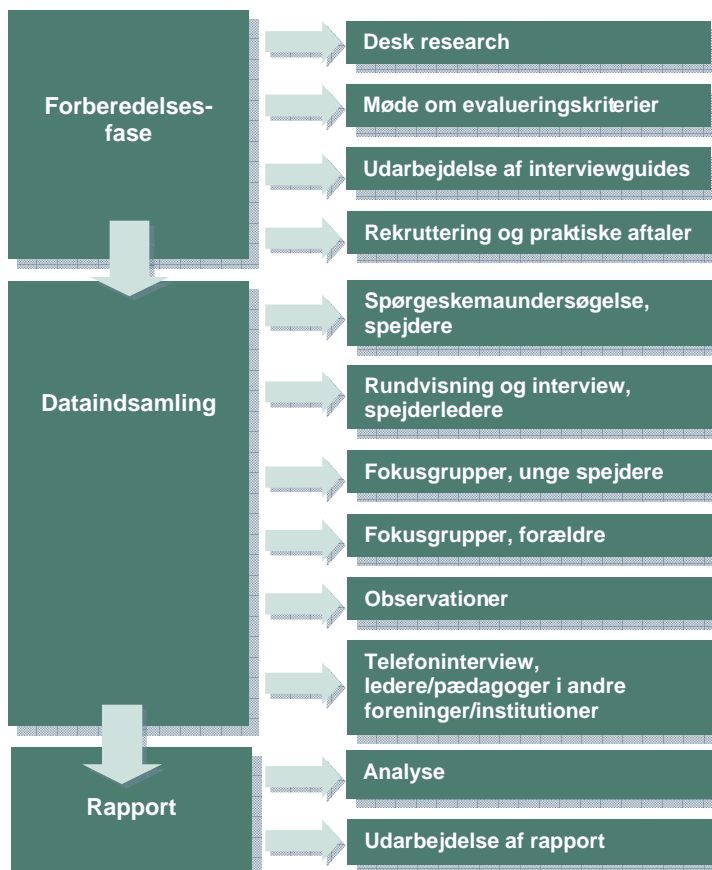
8.1 Evalueringsdesign

Evalueringen af spejderhytterne er primært gennemført som en brugerevaluering, hvor de forskellige brugeres oplevelse af hytterne og deres faciliteter – indendørs såvel som udendørs – er blevet afdækket gennem målrettede dataindsamlingsmetoder.

Forud for selve dataindsamlingen er der foretaget en grundig desk research i form af gennemlæsning af relevant materiale om de tre spejderhytter (ansøgninger, projektbeskrivelser, grundtegninger mv.) samt om generelle trends i spejder- og friluftsliv.

Derudover er der holdt et opstartsmøde med Lokale- og Anlægsfonden samt ledere/repræsentanter fra de tre udvalgte spejderhytter. Ved at involvere lederne i forberedelsesfasen har det været muligt at sikre, at de tværgående temaer i evalueringen er relevante for alle spejderhytter, mens der samtidig er taget hensyn til det enkelte projekts rammer og vilkår.

Figur 8-1: Oversigt over evalueringsdesign

8.2 Dataindsamling

Formålet med dataindsamlingsfasen har været at tilvejebringe viden om brugernes anvendelse af de udvalgte spejderhytter. Dataindsamlingen er indhentet fra de primære brugere af spejderhytterne – spejderne selv, hvor der er taget såvel kvalitative som kvantitative metoder i brug for at afdække deres brug af og ønsker til spejderhytten. Andre brugergrupper, som i mindre omfang benytter spejderhytterne, er inddraget gennem telefoninterview med relevante personer.

Personer, som kun uregelmæssigt og i forbindelse med stævner eller andre særlige arrangementer anvender spejderhytterne, er ikke medtaget i evalueringen. Det skyldes, at disse personer vanskeligt kan indfanges i en evaluering af den foreliggende type, og at hovedformålene med spejderhytterne knytter sig til den jævnlige brug af hytten.

Dataindsamlingen har bestået af en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt spejderne og en besøgsdag i hver af spejderhytterne, hvor der er gennemført en række interview og fokusgruppeinterview. En særlig udfordring for evalueringen har dermed været, at en meget stor andel af brugerne i spejderhytterne er børn. Af etiske årsager er der indhentet accept fra lederen af spejdergruppen eller hos forældrene selv i forhold til at udsende et spørgeskema til børnene samt deltagelse i fokusgruppeinterview.

De enkelte faser af dataindsamlingen beskrives mere indgående nedenfor.

8.2.1 Spørgeskemaundersøgelse blandt spejderne og frafaldsanalyse

Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt de primære brugere, dvs. spejderne, der kommer fast i spejderhytterne. Formålet med spørgeskemaundersøgelsen har været at opnå en bred og dækkende analyse af brugernes anvendelse og oplevelse af hyttens indretning og faciliteter. Spørgeskemaet er udformet i et let forståeligt sprog og med simple svarkategorier, således at det enten kan udfyldes af den enkelte spejder selv eller sammen med en eller begge forældre.

Spørgeskemaundersøgelsen har været inddelt i en række temaer, som er:

- § Baggrundsspørgsmål
- § Brugen af spejderhytten
- § Vurdering af spejderhytten og omgivelserne
- § Byggeriet af spejderhytten
- § Hvad kan gøres bedre

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført som en kombineret postal og internetbaseret dataindsamling, hvor spejderne selv har haft valget om, hvilken besvarelsesform, de foretrak. Der er udsendt et brev indeholdende en introduktions- og vejledningsskrivelse (ift. besvarelse via internettet), spørgeskemaet i papirform samt en frankeret svarkuvert. Der er undervejs i dataindsamlingen udsendt en påmindelse til de spejdere/forældre, som endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet, og derudover blev svarfristen forlænget for at højne svarprocenten.

Der er modtaget besvarelser fra i alt 164 spejdere svarende til en samlet svarprocent på 57,3 %. Svarprocenten ligger inden for normalen i denne type af undersøgelser, og målgruppens unge alder taget i betragtning må svarprocenten betegnes som tilfredsstillende. Svarprocenten er lavest i Sejs Gruppen, som også er den mindste af de tre spejdergrupper. Det betyder, at der antalsmæssigt er ret få besvarelser i denne gruppe, hvilket medfører, at svarfordelingerne for denne gruppe er lidt mere usikre end for de øvrige grupper.

Tabel 8-1: Svarprocenter for spørgeskemaundersøgelsen

	Horsens	Odense	Sejs	Samlet
Antal udsendte spørgeskemaer ⁴	84	143	59	286
Antal besvarede spørgeskemaer - heraf antal delvist besvaret	50	90 3	24 3	164 6
Svarprocent	59,5%	62,9%	40,7%	57,3%

For at sikre, at der er opnået en bred repræsentativitet i spørgeskemaundersøgelsen, er der foretaget en simpel frafaldsanalyse med udgangspunkt i de få baggrundsvariable, som er tilgængelige for de tre spejdergrupper. Analysen er med til at synliggøre, hvorvidt den gruppe af spejdere, der har svaret på spørgeskemaet, også svarer til den reelle gruppe af spejdere i de tre spejderhytter. Frarafaldsanalysen er dermed med til at sikre, at det ikke kun er visse spejdere, set i forhold til alder og køn, som har valgt at udfylde spørgeskemaet.

Tabel 8-2 og Tabel 8-3 viser en oversigtfordelingen på køn og alder for hhv. den samlede gruppe af spejdere, der er udsendt skemaer til, og den gruppe af spejdere, som har besvaret skemaet. Tabellerne viser, at der, hvad angår køn og alder, ikke er nogen nævneværdig forskel i fordelingen, hvorfor man med rimelighed kan antage, at der ikke er nogen systematik i, hvem det er, som ikke har besvaret spørgeskemaet.

Tabel 8-2: Frarafaldsanalyse, fordeling på alder

	Aldersfordeling blandt <u>besvarede</u>	Aldersfordeling blandt <u>alle spejdere</u>
8 år eller yngre	14%	16%
9-10 år	24%	27%
11-12 år	27%	25%
13-14 år	14%	12%
15 år eller ældre	21%	20%
I alt	100%	100%

Tabel 8-3: Frarafaldsanalyse, fordeling på køn

	Aldersfordeling blandt <u>besvarede</u>	Aldersfordeling blandt <u>alle spejdere</u>
Dreng/mand	64%	63%
Pige/kvinde	36%	37%

8.2.2 Besøgsdag og observation

Samtidig med spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført en besøgsdag i hver af de tre spejderhytter. Besøgsdagen er alle steder blevet indledt med en rundvisning i spejderhytten, hvor det har været muligt at se såvel udendørs som indendørs faciliteter.

⁴ Der blev oprindeligt udsendt 294 spørgeskemaer, men 8 spejdere er blevet frascreenet, da de enten er stoppet i spejdergruppen, eller adressen er ukendt.

Derudover har det været muligt at foretage observationer af brugernes anvendelse af og adfærd i spejderhytten. Observationerne har været med til at kortlægge spejdernes bevægelsesmønstre i og omkring spejderhytterne bl.a. for at vurdere styrker og svagheder ved indretningen og integrationen af indendørs og uden-dørs faciliteter og arealer. Med andre ord er de beskrivelser, som spejdere, forældre og spejderledere har givet af spejdernes brug af hytten, blevet holdt op imod den observation, der er foretaget på besøgsdagen.

8.2.3 Fokusgruppeinterview med spejdere og forældre

Formålet med fokusgruppeinterviewet med spejderne har været at belyse brugernes perspektiv på og tilfredshed med de nye faciliteter fra en kvalitativ vinkel. Derudover var interviewet med til at belyse, hvorvidt og hvordan de nye faciliteter bidrager til en fastholdelse af spejderne i deres fritidsliv og tilknytning til foreningslivet samt at spørge uddybende ind til nogle af de temaer, som spørgeskemaundersøgelsen også behandlede.

Med hjælp fra spejderlederne blev der sammensat en fokusgruppe med spejderne bestående af 6-7 personer. På alle tre besøgsdage var fokusgrupperne sammensat sådan, at spejderne var inden for samme aldersinterval for at undgå, at interviewsituationen bliver domineret af de ældre spejdere.

På besøgsdagen blev der yderligere gennemført et fokusgruppeinterview med 5-6 forældre. Formålet hermed var at afdække de forhold omkring spejderhytterne, som spejderne i mindre omfang inddrog i deres bedømmelse såsom tilgængelighed, trykthed (sikkerhed, hygiejne mv.) samt visse faciliteter.

I fokusgruppeinterview med både spejdere og forældre er følgende temaer blevet berørt:

- § Anvendelse af spejderhytten
- § Sammenligning med den gamle spejderhytte
- § Inddragelse i etablering af spejderhytten
- § Fastholdelse og rekruttering af spejdere
- § Gevinster og tilfredshed med den nye spejderhytte samt uudnyttede potentialer

8.2.4 Fokusgruppeinterview med byggeudvalg og spejderledere

Der er foretaget mere dybdegående fokusgruppeinterview med byggeudvalgene og med spejderlederne, som er de to grupper, der har den bedste oversigt over projektets forløb samt de enkelte faser i forberedelses- og etableringsfasen.

Fokusgruppeinterviewet med byggeledelsen, ofte en eller to personer, har givet en grundlæggende forståelse for de forudsætninger, spejderhytten er opført under, samt det indledende og løbende samarbejde med Lokale- og Anlægsfonden. Derudover har interviewet været med til at belyse de refleksioner og udfordringer, som byggeudvalget har oplevet i forbindelse med selve byggeriet.

I fokusgruppeinterviewet med spejderlederne har formålet været at opnå en forståelse for spejderhyttens fysiske rammer, funktionalitet og anvendelse, samt hvad de nye faciliteter har betydet for spejdernes fritidsliv og for 'fremtidssikring' af spejderhytten. Fokusgrupperne har bestået af 3-6 spejderledere.

I interviewene med byggeudvalgene og spejderlederne er følgende temaer blevet berørt:

- § Inden byggefasen, behov og ønsker
- § Samarbejde med Lokale- og Anlægsfonden
- § Den interne projektledelse i byggeperiodens planlægningsfase
- § Samarbejde med andre potentielle brugergrupper (institutioner, foreninger mv.)
- § Spejderhyttens indretning og brug

- § Andre brugergrupper brug af spejderhytten
- § Gevinster/tilfredshed og uudnyttede muligheder

Den samme interviewguide er benyttet til begge fokusgruppeinterview. I interviewet med byggeudvalget har fokus dog været på de første temaer i interviewguiden omkring etablering af spejderhytten og samarbejde, mens spejderlederne primært er spurgt ind til anvendelsen af spejderhytten samt gevinster og tilfredshed hermed.

8.2.5 Telefoninterview med ledere fra andre brugergrupper

Ud over besøgsdagen er der gennemført telefoninterview med øvrige brugere af de tre spejderhytter. Formålet hermed var at belyse, hvordan spejderhytterne fungerer for ikke-spejdere, samt hvorvidt hytten er i stand til at rumme flere forskellige brugergrupper med hensyn til indretning, belægning, samarbejde og koordinering. Endelig har interviewene haft som mål at undersøge, hvor meget andre brugergrupper er blevet involveret i selve etableringen af den nye spejderhytte.

Der er gennemført tre telefoninterview med ledere fra andre brugergrupper for hver spejderhytte. Eksempler på brugere er daginstitutioner, skoler, foreninger og lokale erhvervsvirksomheder. De relevante ledere er udpeget i samarbejde med lederne for den enkelte spejderhytte.

Følgende temaer har været omdrejningspunktet i interviewene med andre brugergrupper:

- § Spejderhyttens anvendelse
- § Byggeperiodens planlægningsfase
- § Samarbejde med spejdergruppens ledelse
- § Positiv/negativ feedback fra brugere og uudnyttede potentialer

9. Bilag II: Tabeller fra brugerundersøgelsen

Hvor gammel er du?

	Procent
10 år eller derunder	40%
11-13 år	38%
14-16 år	13%
17-19 år	7%
20 år eller derover	2%
I alt	100%

(n = 164)

Er du dreng eller pige?

	Procent
Dreng	64%
Pige	36%
I alt	100%

(n = 164)

Hvor længe har du været spejder i spejdergruppen?

	Procent
Jeg er lige startet i år	2%
1-2 år	36%
3-4 år	24%
5-6 år	17%
7 år eller mere	21%
I alt	100%

(n = 164)

Hvor hørte du første gang om spejdergruppen?

	Procent
Fra kammerater	41%
Fra forældre	32%
Fra søskende	9%
Lokale aviser	1%
Ugeavisen	0%
Hjemmesiden	3%
Skolen	4%
Andet, uddyb venligst	6%
Husker ikke	5%
I alt	100%

(n = 153)

Hvad bruger du og dine forældre primært, når I skal holde jer informeret om, hvad der sker i spejdergruppen?

	Procent
Snak med spejderledere (n = 164)	45%
Sedler fra spejderledere (n = 164)	69%
Nyhedsbrev/medlemsblad (n = 164)	18%
Hjemmeside (n = 164)	59%
Snak med andre forældre (n = 164)	6%
Andet, uddyb venligst (n = 164)	15%
Ved ikke (n = 164)	2%

Hvor ofte kommer du typisk i spejderhytten?

	Procent
Mindre end 1 gang om ugen	7%
1 gang om ugen	43%
1 gang om ugen og nogle enkelte weekender	44%
2 gange om ugen	2%
2 gange om ugen og nogle enkelte weekender	3%
3 gange om ugen eller derover	1%
I alt	100%

(n = 162)

Når du er af sted til spejder, hvor foregår aktiviteterne så primært?

	Procent
Mest udendørs	64%
Lige så ofte udendørs som indendørs	33%
Mest indendørs	3%
I alt	100%

(n = 161)

Hvordan kommer du typisk ud til hytten?

	Procent
Jeg cykler	45%
Jeg bliver kørt i bil	48%
Jeg kører selv i bil	1%
Jeg går	2%
Jeg tager bus eller anden offentlig transport	1%
Andet, uddyb venligst	3%
I alt	100%

(n = 161)

Har du været i spejderhytten, hvor det ikke har haft noget med spejderne at gøre?

	Procent
Ja, sammen med andre fritidsaktiviteter end spejderne (n = 164)	5%
Ja, sammen med skolen (n = 164)	10%
Ja, sammen med fritids-/ungdomsklub (n = 164)	1%
Ja, sammen med dagtilbud (n = 164)	1%
Ja, sammen med familie (n = 164)	22%
Ja, sammen med venner (n = 164)	15%
Ja, sammen med andre, uddyb venligst (n = 164)	4%
Nej, har kun været i hytten sammen med spejderne (n = 164)	54%
Ved ikke / husker ikke (n = 164)	2%

Hvor tilfreds er du samlet set med spejderhytten?

	Procent
Meget tilfreds	75%
Overvejende tilfreds	24%
Overvejende utilfreds	0%
Meget utilfreds	1%
I alt	100%

(n = 157)

I hvilken grad synes du, det er blevet sjovere at gå til spejder, efter at den nye spejderhytte er blevet bygget?

	Procent
I høj grad	46%
I nogen grad	44%
I lav grad	9%
Slet ikke	1%
I alt	100%

(n = 69)

Hvor tilfreds er du med kvaliteten af...

	Tilfreds	Overvejende tilfreds	Overvejende utilfreds	Utilfreds	I alt
... grupperummene? (n = 140)	76%	21%	1%	1%	100%
... toiletter og bad? (n = 156)	64%	30%	6%	1%	100%
... køkken? (n = 151)	81%	19%	0%	0%	100%
... de indendørs fællesarealer? (n = 155)	79%	17%	2%	1%	100%
... de udendørs fællesarealer? (n = 160)	85%	14%	0%	1%	100%

Hvor velegnet synes du, at spejderhytten er til at lave spejderaktiviteter i?

	Procent
Meget velegnet	67%
Velegnet	28%
Ikke helt velegnet	5%
Slet ikke velegnet	0%
I alt	100%

(n = 158)

Hvor enig er du i, at "Spejderhytten er et rart sted at være!"

	Procent
Meget enig	72%
Enig	28%
Uenig	1%
Meget uenig	0%
I alt	100%

(n = 159)

Hvor gode synes du, dine spejderledere er til at bruge spejderhytten og mulighederne i området omkring spejderhytten, når de planlægger, hvad I skal lave?

	Procent
Meget gode	64%
Gode	35%
Dårlige	1%
Meget dårlige	0%
I alt	100%

(n = 160)

I hvilken grad føler du dig tryk, når du er i og omkring spejderhytten?

	Procent
I høj grad	74%
I nogen grad	24%
I lav grad	1%
Slet ikke	0%
I alt	100%

(n = 160)

I hvilken grad har kvaliteten af spejderhytten og udearealerne omkring hytten betydning for, om du ønsker at fortsætte som spejder?

	Procent
I høj grad	45%
I nogen grad	35%
I lav grad	12%
Slet ikke	8%
I alt	100%

(n = 147)

Blev du og dine spejderkammerater spurgt om, hvilke ønsker I havde til spejderhytten, inden den blev bygget?

	Procent
Ja	17%
Nej	83%
I alt	100%

(n = 66)

I hvilken grad synes du, at der er blevet lyttet til dine eller dine spejderkammeraters ønsker til den nye spejderhytte?

	Procent
I høj grad	33%
I nogen grad	33%
I lav grad	33%
Slet ikke	0%
I alt	100%

(n = 9)

Hvordan fungerede de lokaler og udendørsområder, I brugte, mens de byggede jeres nye spejderhytte?

	Procent
Meget godt	12%
Godt	74%
Dårligt	14%
Meget dårligt	0%
I alt	100%

(n = 58)